

מחיר מודעות.

מקום נגדול המרובע חודש

לשש פעמים 35 כ
 לשש פעמים 60 כ
 לרבע שנה 75 כ

מחיר ברכת מו"ט או נחמת אבלים

(רק בסוף הגליון) 19 כ
 שנוי אודסה 1 כ

האדריסה למערכת
HAMICPE, KRAKÓW
 Miodowa 22.

המציפה

עתו שבועי

ככל עניני החיים ועניני היהודים, לספרות ולמדעים.

תנאי החתימה.

לשנה 72 כתר (44 פרק)
 לחצי שנה 36 כ (22 פרק)
 לרבע 18 כ (11 פרק)

בחוק לארץ

לשנה 80 כ
 לחצי שנה 40 כ
 לרבע 20 כ

מחיר גליון בודד בארץ 1.80 (פרק 1)
 בחוק לארץ 1.60

Kraków, 14 listopada 1919. גליון ו קראקא, היא במרחשון, ס' חיי, תרס.

העמים הלוחצים אותנו בעינינו קשים ובעלבון שלא נשמע כמוהו ודם בנינו ובנותינו נשפך לעינינו. מה מטרותנו בעת? ראש מטרותינו לחסום פ המשחית וכמה אפשר לחסום? באהבה ואהבה, אשר ישבנו בינינו. ואז ה' ברחמי ישים האמת צל על ראשינו לנחותנו בדרך הטובה, אשר ישכון בה אור ויציל אותנו מכף אויבנו ויכניע החושבים עלינו רעה ולא יניח לעשקנו ישיב אותנו לציון ברנה.

חזרתנו משה.
 הערת המערכת. את הקריאה הזאת לשלום היוצאת מלב מהרה, החרד באמת לשלום עמו, קבלנ מאת אדם גדול ממנה שלומי אמוני ישראל. החסין בעלום שמו ומי יתן ויצא אונים קשובות, מזה נראה, ברור, שהמעשים הדעים, שנעשו עד כה ע"י קנאי המפלגה היא, הרמת יד על חיה, הלבנת פני תח ברבים, מלשינות נסה ומסירת אנשים נקיים ומטון ישראל בדילפוריה בדי נכרים — לא מאת המהילים יצאו הכותב המכובד במבטיחנה כי הוא פועל ומשתדל הרבה להשתיק את אנשי מפלגתו וחיל עלה בידו, ששקפה המריבה בין החרדים, העוסקים בצרכי הצבור, אפשר שבחוג ידוע שקטו הרוחות הסוערות והחוטאים שבו בשלום ואולם הארץ גדולה ורחבה והרבים השואפים לשלום רחקים ואין השפעתם סניעה עד העיירות הנרחות בגליציה, כי ביחד עם הקריאה הלזו קבלנ קריאה אחרת — לעזרה — ולא מידי עשו, אלא מקול יעקב — מאת איש נאמן ב ה י ר ו ב בגליציה התיכונה וחיל; כאשר קלו מעט הרדיפות בעידנו מן התיץ החאספו הבהורים וביניהם לומדי תורה ויר"ש

בלימה תכסה פנינו בקראנו במכה"ע תציונים או במכה"ע של הארתחנסים, מצד אחד נראה איך הכותבים שופכים שם בוז על נדיבים ומבים ומלעכים את העוסקים במלאכתם מלאכת הקודש ישוב ארצנו הקדושה וכן חוינו מאידך ניסא, שסופי הציונים (לא אשא שמתם על שפתי עמי) מביישים בכור הרבנים האדמו"רים ומרוע? מי זה יערב לבו לומר, שאין כוונתם לשם שמים? עד מתי? עד מתי? העולם המצא תאות הנצחון המנונה מקוסה במחנה-העברים? או מה היה לנו, שעל העם הישראלי, שלא מצא הקב"ה כלי מחויק ברכה לו אלא השלום, יפירוש עתה בעת צרה השטן המספיד כנסיו? ואנה אנחנו באים אם נחויק עתה במחלוקת, בשנאת חנם, שבשכילה חרב בית הבחירה השני ולא הועילו לאבותנו אפלו תורה ומצוות, שהיו מצויות ביניהם, כדברי רבותינו הקדושים, הידועים לכל בן תורה? והלנצת תאכל חרב השנאה? האם לא יהיה עוד שלום על ישראל בשעה שאנו צריכים לו ביותר ומתי יהיה? כל רגע הוא הפסד מרובה, למה יאמרו הנעים: כואו וראו עמא סויזא, קנתרנים, קנאים תמיד המה לוחמים איש עם אחיו על דבר כבוד מדומה ואין להם לב לדעת את נזק הכלל, הצומח להם מזה, הו עד כמה תנדל בכס תאות הנצחון המתועבה, המסמאה את העינים, המלבינה כל שחור והמשהירה כל לבן? הלא ידעתם, כי כל זמן שאהבת הנצחון ושנאת חנם יקדו ביניכם בראש כל הצעות וטמיכם ומפי כתבכם יצאו רק דברי קנאה, לשון הרעה, הוצאת לעז והשירה בכשרים, המביאים למחלוקת, שאינה לשם שמים — נזהר חיו נתונים אנחנו ונשינו וטפנו ביד

על המצפה

קריאה לשלום.
 (שידיה שלום במנותחי, כתובות ק"ה).
 העתה, אשר אנחנו היים בה, עת רעה הוא; דמינ' נשפך כמים, לחם לאכול איננו וגם בנר ללבוש אנו חסרים, הקור דוקר עצמותינו היכשות, אין עצים ואין פחם להסקה, הילדים האומללים, שאינם יודעים בין שינם לשמאלם, דורשים מונגם ואין להספיק שאלותם, דמי, חושך העת לא אורה, אופל ולא נונה לו. ועינינו חליות השמימה, שהעליון יחננו וינאלנו מבין תנוים ויחלצנו מכל צרותינו וינקום נקמת דמינו הששוק, אך האם נשיאת העינים השמימה דיה, אשר בעבור זה ינאלנו ה' האם התפלות והתחנונים מבורק ועד ערב בלי אהרות בין איש לרעהו יפעלו מא מה? הרי זה כטובל ושרץ-כידו, כמי שמכה על לבו ביהיכ על חטא שחטאנו לפניך בהונאת רע, בהוקייר וכר והוא לא דבר מאלפי עבירות שבין אדם לחבירו ואינו מהרהר בתשובה, לא! לא זו הדרך, ומופל עלינו לחיות איש עם רעהו כטוב, ואהבה לתוך כמוך — זה כלל גדול בתורה, צריכים אנחנו לקמע רגלי השטן, אשר כל שנמתו לשים איכה בין אחים על לא דבר, עדיין שנאת חנם מרקדה בינינו חה הריקור ערם לנו רעות, נוראות, רעת עד אין מספר.

מצא לו בדוחק דירה כדירת השפן, התקין בה משה, שלחן וכמא מאדונות ושברירקשים... ובכל אלה לא התאונן לא ירד ממרום מדרגת שלמותו האנושית והיה נאה ביסורים, אולם ימים ירדפו ימים והכל כאלו קשרו עליו ונעדרו יחדו להציק לו ולהטילו מרום עצמותי, סובב הולך הוא בשוק מבורק עד ערב לתור איזו משכורת ושב כלעומת שיצא, אחרים יש שעושים מסחר גדול ויש שעושים מסחר קטן, כנלוי או בסחר, משכורת משכורת לאיש ואיש, רק הוא לא יצלת לשום דבר או הוא אחד מנקיי הדעת, שאין לחם מקום בדור, הוה שלאחרי המלחמה... אם למסחר גדול חסרים לו סכומי-הכסף ואם למסחר-קטן ופעוש — אין בו סתכותם של בעלי כספים... והכסף המזומן הולך ומתמעט, מצא צניחקה; חלוקת הוצאה, התקינו לאכול פת רק בשחרית, בצהרים וערכים אפשר להסתפק בתחומי-ארמה, וקוה שותים בלי נופת 'בלי חלב, ובכלר שלא יזקקו לאותם המסחרים הפסילים, שאין דעתו סובלתם...

ואולם... טענות אשתו ודרישותיה, שהתחילו מתרבות בזמן האחרון, ועזעו את נכודתו, אם כל העולם אינו צודק והוא נושא על לא חמס בכפו את סבל צרותיו, הנה ו צדקה מאד...

נגדים, עתה הם משמשים במקום שלחנות, ספסלים כפותה, הקפן שבילדים התנוד כשנעור, ככה ודרש לחם, האם הנישה לו מעט תפוחי-ארמה משירי ארוחת-הצהרים, אך הוא התעקש ועמד בשלו.

כבעל, כאב; הרי זה אבן — שופכת לאה את כל סרירות לבה — את הילדים הגדולים אפשר להרגיל בסרוס לחם מצומצמה פעם אחת ביום לסעודת שחרית אבל את הקפן...

אלמלא החושך, שהגיע עתה עם פרוץ הלילה בשפע דרך החלון והאפיל על כל הנמצא בתלל החדר, כי א' אפשר היה להבחין צערו של מי גדול; אם זה של חיים ליב היושב ושוחק ופניו כסדי, זה של לאה, שכל גידי פניה השתרנו והתעבו ועיניה יקוד אש או זה של הקפן, הפתלחלח, מתנשש ותובע...

חיים-ליב היה נכור בכבוש הצער, עבר היסורים היה גם ארוגם, חו גדולת נכודתו; הכרת ישרו ודעת כי טובל הוא חנם... באו כראשית המלחמה חילות הרומים והוכרת לנוים מפניהם ולעווב את כל רכושו, סבל מלמולי הדרך והושלך מארץ אל ארץ, התיחמו אליו כאל כל פליט ומנודה, עתה חור לארצו ועידו והנה נוח השמו והחריבו.

ראובן פאהן.
מנוצת.
 והחמים הללו מפני מה הם כפושרין, למה?
 שאלה זו של חיים-ליב נמסלה ללגימה ראשונה, מבלי שחפסיק את שאר לנימותיו, כלום נוקק הוא לאיזו תשובה? מה תועיל זו ותתקן? אם לשאלות, הרי מרובות הן: ספני מה משקה זה, שצריך להיות, קה? הנו רק מין לחלוחית עבירה סתם? מריעה-המסקה הלז, שנצרך להמתקה, הנו רק מין מרורים סתם? ומרוע רק שתיה בלי אכילה באה? אלא כשם שאין תירוצים מספיקים במקום הסרון וחלב, ציפק ולחם, כך אין תקנה לקמוץ עצים... לא בן לאה, הפעם מצאה מקום להתנודר, שאלה זו פנשה בה לא כמאשימה כלל, אדרבא, מצדה נפתח מקור טענות וחיבועיה, כשהוא שותק — נמ היא נוהגת לכאורה שתיקה, אבל משנפתח פיו למעון נגדה — הלא יש אתה דברים די והותר, וכי אינו יודע, כי בלי חומר אין יוצר? לקול הדין והדברים בין האיש והאשה נעורו הילדים הקטנים הגרדשים ארעית זה ככה וזה ככה עלינו התיבות, המיכות, שכאו למלאות חסרון הדישים בבית, כשכבם מן הצלה הביתה, שמשו התיכות להובלת איצלה כלים

אל בית המדרש. להיעץ איך לבנות את החורבן הנורא אשר נהיה פה בימי המלחמה על שדה החנוך. כמאה ילדים מהלכים בטלים, בלי כל גמון וחנוך. הצעני ליסד ביים, ללמדם תורה ושמיעה. פתאום הרעישם הרב אביד בלויה בעל ענלה אחת, שקנאת שאני אכלתהו ועקע; שקצים, עוי-סנים! מה לכם פה? אני אמרתי אתכם להשוטרים, שיאמרו אתכם בכלא לחצי שנה, וכאשר נזר כן עשה ורץ אל השוטרים. רק ראש הקהל מ' ב ר ג ר לא נתנו להפיק זממו ונצלנו מחלול השם. אבל עוד לא נתקררה דעתו של הרב ודרש ברבים, שמצוה נדולה למסור—דוקא למסור—להלשין, כבודות עלילות שטר! — את האסיקורסים בתור מסקיעי שערים וולקפד חיתם בכור, ודבריו היו צאים מן הלב נכנסו אל הלב תוכה נוסדה כאן חבורה של מלשינים וכבר נמסר ממין ישראל ליד אויבינו, שואלים אנו את הרב: איפה מצא דיתר למסור, להלשין ולהעליל עלילות על יהודים בשעת חרום כזה, שאיבינו מחששים בנו עלילות וישומו את כל הצבור היהודי ערבים בעד האחד?

מערים אחרת מניעה אלינו שועת אחים, כי קנאי שאני הלשינו על המגיד הציוני מר נתן מילייקובסקי, כי ציר שלוח מאת הכולשוויקיים הוא, את דמו, רק את דמו, מבקשים החסידים האלה, אם באמת ובתמים רוצים מנהלי החרדים לעשות שלום בימי צרה ומצוקה אלה, יוציאו כולם יחד קול קורא בשם כל הרבנים וכל הרבנים, שאסור לבן ישראל להלשין אפילו על מי שאינו כתוב בסנינס הנבאי של שא"י, וכי חוץ מן המצוות שבין אדם למקום מחויב כל בן ישראל לשמור גם כל המצוות שבין אדם לחבירו, כי עדיין המצוות האלו עומדות בתקפן וחיות ער כל ישראל בנתינתן מסיני, או אולי ישונו "החרדים" לדבר ה' מדרכם היעה ושלוש על ישראל.

אצבע אלקים.

יבשו כל מי שירצה על מצבנו הנוכחי ועל מקרי הזמן הנורא הזה איש איש שנקודת-השקפתו ולי, בבקשה מכם אדוני העורך והקוראים, הנו לי רשות להביש על הגעשה לעינינו מנקודת השקפת יהודי נאמן לאלקיו ולכל מהלך דבריו ימינו מאז היינו לעם, מאמץ אני, כי שעת נאולה ישראל הניעה עתה בעתה, כלומר בעת שהיא מוכרחה לכא, בין אם הודר כראי או אינו כראי, בין אם הוא כולו חייב או כולו זכאי או שקיל, חציו חייב וחציו זכאי, מאמין אני, שהיו ישראל יכולים להחיש את הקץ במעשים ראויים ולא בתקוני קבלה וצרותי שמות בעדת ש"צ ולא מצאו עת, בי הגלות הארוכה השקיעתם ביון מצולת העבדות ודמו שאינם ראויים להנאל עד שיתגלה עליהם טמיהם בכבודו ובעצמו ונאלם, והוא נגלה! כל הגוראות הנעשות לעינינו זה חמש שנים הן בבחינה גלוי שבינה.

הכל נעשה כמו בחשבון ובתכנית ערוכה מראש מכוונה לחכליתיה, השמדת כל בתי הקיסרים, שנבנו על משואות כסא מלכות אדום, היא אות נאמן להגעת תור ישראל לעלות לגדולה, הורווגות בשורת מלכות ברישניה הגדולה ביד בלפור עם כמול הקיסריות באירופה — אין לך סף גלוי מזה.

אך מה לעשות בקשיות העורף היהודית, שתתריסה כבי כנגד משח רבינו ולא הצצו ישראל להנאל, כי הישיבה במצרים בבית עברים ולעבוד בפרך נעשו כבר למנהג ישראל, שאין לעבור עליו אפילו במצות נכיא כמריעה וקל חומר בן בנו של קל וחומר, שלא היו רוצים להנאל עכשו כטרם ששצו אוניהם אז קול השופר הנהול, שהם מכינים אותו כפשוטו, מה לנו אפא מזה, כי הניעו ימי הנאולה? מה עשה הקב"ה? הפך לבות העמים לדרוף אותנו באף ובחמה ובקעף גדול, לעשות את ישיבתנו בגולה אי-אפשרית, להכריח לנו כל משצן להם לשמוט את הקרקע מתחת לרגלינו, כדי שיהיה המן עמנו אנוס לבקש לו מוצא מא-צרות נלותו ויאמן, כי בשורת מלכות אנגליה ביד בלפור היא השופר הנהול לחרותנו, כי ע"כ מולכה בכפה היא אנגליה כפסם בשעתה ולה הרשות לשעבר עמים אלה ולקראו דהר לאלה.

אבל מה לעשות ביהודים, האדוקים היצוונים, שגם כל האות הגדול הזה עדיין אינו מסוגל לסקוה עיניהם ולקרוע סגור לבבם? עליהם הביא הקב"ה נזרת השבת, אם יראו שחציו העם היהודי כבר נאנסו לחלל את השבת והמועדים וגם בנייהם וכוונתיהם עלולים לבא לידו כך, אז ישימו לבם אל הרכיהם ויבינו את קול השופר וידעו כי מן השמים נהרסה גלותם ולא תכנה עוד, אחינו הנני ווארשא שלחו מלאכים אל ראש הזיים להתחק אליו, שלא ימיט אסון נורא על מיליוני יהודים, לחייבם לשבות שבת שנית מלבד שבתם, שהם שומרים כאמונה, החקוף היהודי ענה, כי הגזירה כבר ננורה, הסיים יחלוט שלא כרצון היהודים ואין בידו להושיע, רק עצה טובה הוא יכול ליעץ את היהודים, שיתאספו נדולי הרבנים, כעין ההמנונים הקתולים ויתירו ליהודים לכבול את השבת ביום השביעי ולשבות עם הנוים ביום הראשון, ודון תקיפות היא זאת: החלש אנוס לכבול דעתו מפני דעת התקפה, ונעלם מאת העירץ החם כי גדולים ותקפים מסו כבר נסו אף פעמים לכבול את השבת היהודית ולא יכלו, מיסדי שתי דתות של כל עמי התרבות נסועו אחרו מפני נזירת התורה לשבות ביום השביעי דוקא ובחפצם להבדל מן היהדות קבעו להם שבתה אלה ביום א' ואלה ביום ו', היהודים מחויקים את הקביעות הזאת לאחר השלאים, שנגלה מאת ההשנחה, שלא יתערבו בני ישראל בני הארצות, והרעה הזאת נקבעה בתפלת שבת הקדמונה, שנוסדה קודם יסוד שתי הקביעות הנ"ל, ולא נתתו ה' אלקינו לגוי הארצות ולא הנחלתו מלכנו לעובדי מסילים וגם

במנותחו לא ישכנו ערלים. אין טקום נגדו הקדוש ובתפלות ישראל, שנולדה בו רוח הקדוש כאומן ברז וגלוי כזה, והנאה החם הוא מדמה, שהוא יצליח יותר מכל אשר לפניו לבטל את השבת וממילא את חית היהודית, מי שהפך את עצת אנשוכוס-אדריאנוס תלמיד הם' ותלמידו תלמידיהם הוא יפיר גם את עצת מרומספשינסקי וחבריו, ומי שנתן עצת למיסדי שהי הדתות השולמות להבדל מישראל בשבתם הוא ימצע גם לנו עצת להבדל מן הנוים בשבתנו שביום השביעי ואויבינו יבשו משברם, העצה היא פשוטה: לצאת מן הגלות, בעל הבית הרוצה להפטר מארד הדיירים, שאינו רצוי לו, מה הוא עושה? פורק את החלונות האנ הדלתות, השבת היא חלונו ודלתנו, כאין שבת בנולה באה העת למאם בה, ולעצת ראש הסיים שחוק נשתק, אחד הרכנים.

ההלכה והמעשה.

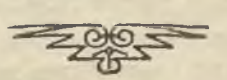
זה עתה נתפסרמה תבנית החלטות הקתנרס, שהיא אשתקד בזמן הזה בפילאדלפיה באמריקה לכל העמים העשוקים, שנלחצו מאת אופסריה וטורקיה, על סף חרותם הדרורם עמדו העמים האלה בשנוי שעברה ואו נקהלו בולם לקבוע חוקים ומשפטים צדיקים, שעליהם יבנו את מדינותיהם הכפשויות, שנים עשר עמים נדכאים השתתפו בקונגרס החיספורי ההוא והם: משכים, פולנים, סלבי הננב, אוקראינים, רוסיס אונגריים, ליטאים, רומנים, איטלים, יונס, אלבנים, ציונים וארמנים, בראש הקונגרס ישב הפרוססר-מאסאריק, המכהן עתה פאר בפראג בתור השיא הראשון של הרפובליקה המשכר-סלובקיה, מועצת הקונגרס הזה והחלטותיו חשובות כבר משום זה שלא היה עוד קונגרס מעולם, שמשטרותיו והנאי קיזמן היו קרובים כל כך לצאת אל הפעל, תיכף כאשר נגמר הקונגרס, עוד לא הספיקו הנועצים לחלץ עצמותיהם מעטל הישיבות ולתת לנפשם חשבון מפורטי המועצה והחלטותיה והנה קבלו בשורה מרעישה, כי אברה אופסריה ועברה מן העולם, נפלה טורקיה מפלה נצחת ונכנעה גם אשכנו צני ממלכות, תפארת נאון אייפה ובאירופה נוסרו על תרבות קיסריות אוסטרית, ממלכת אונגריים וקיסריות רוסיה רפובליקת הדשות; משכר סלובקיה פולנית, ליטאיה, הוץ כמה ששתי הממלכות הקימות סרביה ורומניה גדלו פי שלש, אחת סתנאי ההחלטות היא: לכל עם ועם יש זכות, שאין לקפחה, להקים לו ממשלה על יסודות וכסדרים, שיוכל לבטח בהם למצוא שלומם, בטחונם ואשרו, תנאי שצי היא: אנו מאמינים, שעמים בעלי מאויים ומטרות שרם, יצטרפו בעטלם כדי להכטיח חרות כל עם יעם להצלה כל העולם, עוד תנאי: ליסד אונדח אומות העולם, שיבחו בכרית יחד, לעשות כולם רק צדק ומשפט, כדי שיהיה שלום העולם בשוח ואף תכון הבל כל תמוט, דהתמיש מטה מקבלים על עצמם להכניס את התנאים האלה בתוך החוקים, כל הרשעה והזדון של הלוהצים יכרו ולא יהיו עוד עושקים ועשוקים בעולם לנרום סלחנות הדשות, — כן היא ההלכה, ואיך היא במעשה? מן הקונגרס הלך מאסאריק לשבת על כסא השיא של הרפובליקה החפשיית ובשמו לוחצים עתה ומדכאים מקדיש משכים את היהודים בסלובקיה הרבה יותר מאשר לחשו האוסטררים את המשכים והאונגרים את הסלובקים.

תנועה והסתדרות.

מאת ד"ר חיים טרמקובר, כל תנועה, המתעוררת בין חלק אחד של התבנה האנושית או בנולה, מוצאה מן הלב, קודם כל מתחילת המוכים שבעם או שכתברה להרניש איזה לחץ סנים; מרנישים הם שאין החיים בתקונם, שצדד האומנס שכתכונת החיים נתקלקל ואינם יודעים את טיבו, הלאין הולך הלך וכבר, הלך העיק על זגשמה; האנושים המרנישים האלה הולכים קדונית, יאוש תוקפם ראשונה וכך הוא המצב זמן מה, לאט לאט סתחיל הלב להניח לירו מנחה, כי המצב הולך ומתחזר, הולך ומתברר, מתוך העלטה של הגוה מתחילה בולטת יותר ויותר תמונת החרש, ותחופה, העלולה לתקן את המעוות שבתים.

פנים תמיד עבדי החיים המכוערים והגלם צועדת בארחותיהם הגלוות... מה שאינו כן חיים ליב במרת ישראל... וכו' היא, למשל ממגלת לעשות כזאת? וכי היא תשפיל את עצמה כמו שעושות אחרות להסתיר את המבך במקומות צנועים שבנוף ולהתניף בחלקות ורומיהן להמנונים על השמירה והבריכה? וכי אינה מכירה בסכנה שבכדי ליהודי בס"ם? הלא ניתנה זכות למשחית, כל זה מהררת לאה בלבה, אבל מן השפה ולחוץ נורקה אמרה קצרה: "והר' פרנסה מחובת הבעל היא..."

...ובאותו הערב הרניש חיים-ליב, כי מתעוררת על ראשו בתריהארם, אשר נצרו תמיד ועליו נאותו, שקל בדעתו, נשמתו מפרפרת בין יוסר והכרת, אם ילך — אפשר שיהמפטי החופש ונמצא ניוק ואפשר ינצל ומשחכר, ואם לא ילך — הנה קיבע הוא את נשיות ביתו במת... חזמירים נציע את נבורם.

ידיים ליב, מה תהיה התכלית? שואלת לאה כעשה שדי פעם בפעם, ומה אפא לעשות? עניה היא לעימה כמכר באשצתי, לעשות מה שעושים אחרים... הרי הארונים הרמן לנגוס ומרץ קירצהגר בכמורסובעצמם והרית בת בלימה האלמנה, בן סיני המרסור, בן שמואל המלמר ויחאל הרצען שבנו ידומיהם... קונים טבך ומכריזים כנענה לערים וכצרים קרובים ומשחברים... מלמדתו האשה פרק במסתי, לא חרשות היא אמנם משמעה אותו, כלום אינו יודע, כי יש מסחר כזה בארץ וכי אין מסחרים אחרים וזלתם? כלום אינו יודע, כי מנרו על היהודים מצאת וכיא ולא יוכלו לעביר לעדים אחרות, לסחור כסחורות מותרות, כי על כן מיכרתים הם לאחוז בסחורות אסורות? אינו מננה דרכם של אחרים, יההכרת לא יענה ואם מכריזים, כמה אשם המוכרת? אבל לו לעצמי קשה לאחוז בזה, רואה הוא כאן כעור, כעור... נפשו אינה מובלת וה, כננב כמתחרת... ושוב הוא חושב וכו' מה היא אשמה? והלא סוף מין צדקה, כי יד המחזיר גברה עליה... לאה אף היא שותקת ומבקשת בלבה צד מנוריה עליו אחרים האלה אם אינם אנשים גמולים, הרי הוב על כל

יבואו רק לידי מעילה וכל רשעה סולימית. ולא לנוק היהודים לבר. והיום הכל יודעים, כי עיי שנאת היהודים ולחצם לא התחבבו חמששים כלל בין הסלובקים. השימה לעשות את אהבת הלאום מקור בצע ועושיק דלים רק תחריב את הארץ. שימת סרונר המשכי היא כניאה שימת דמוכסי הפלני ושניהם לא יחדלו מרשעתם עד שיכירו הכל, כי את ארצם המה מתריבים.

ראם יודישע פאלק פוסם סליטון קמן בשם. שכת חמלבה על העובדה, כי בשבת שעברה התעסקו כל היום יהי כל הצירים היהודים וכל העסקנים מכל המפלגות בלב אחד, להמתק מעט את רוע הנזירה על השבת: התאחדות לאומית גדולה נעשתה בחיכנו. אותה האחדות, שאליה קינה יחלנו ואותה דרשנו. האין זה ימות המשיח? האם הנענו כבר ליום שכולו שבת? ה.בונר? שלנו סקדיל אספות מחאה נגד הנזירה על השבת כרבנים. משרתים סחונים שינים כוסחים באמונה בציר פועלי ציון דיר שיפר. הסוחר הבורני מחבק את הפועל הסוציאלי ושניהם קולעים חציהם אל מחנה אייב אחד. הרבנים הווארשאים, המרקדים עיפ מנינות החרדים, מסתופסים בבית המועצה הלאומית. הציוני דיר מהאן הולך בחד עם הציר החרד הלפרין שלובי-יה. להשתדל לפני תקיפי הסיים. הכל מאוחד, הכל מאוחד. נגדו כל הפרצות, אין הבדל כחות, חדל הלוקי מפלגות. כולם נחתים שבת והוריה לשבת מלכתנו, שעם ישראל נתברך בה. אחדות לאומית הא זאת, שכמה לא ראינו עוד. מי זה יכול להעריך נשמת יהודית! שבת המלכת היפה, הצנועה והנאה פרשה בפיה מעל ראשי כל בני ישראל כאתה, שלים עליכם היא מלחשה, מנחמה היא אוחנו בעד ימי החול הקשים.

ב.יה. מארנענפאטש מעיר מר טנגבלאש על מחוז מרניז של גול עניים עיי עשירים, מעשים בכל יום ואין תובע זיין רב ריב האכיונים: בחצי השנה האחרון התחיל זרם הממון שיב דרום מאמריקה לאירפה. מצד אחד העזרה הגדולה הכללית הבלתי פוריה והמפריעת את מיסר צבורנו, עזרה של מאות מיליונים, ומצד שני הסכומים הפרטיים, העוברים בלי אמצעי מידי דלים או אמידים באמריקה לידי קיבוצים הדלים מהם במזיה אירפה. ממון העזרה של הועד המאוחד יוסק בקרוב ולעומת זה יתרבו סתנות הקרובים האמריקנים ביחודות במרה שיתפתחו המשא והמתן בין אירפה ואמריקה. מצב יהודי אמרקה ככלל טוב הוא עכשו ולפי ערך הדולר בשוק אירפה (דולר אחד — קרוב למאה יחתי וויינים) הרי נוכל להעריך את כסף התמיכה למאות מיליונים, אבל עין גדול מנשוא הוא להביט ולהחשות על הנזל הנעשה בצדקה זו שלחנים רבים באירפה ובאמריקה עשו יד אחת ונוטלים לעצמם את עורף שוי הדולר עכשו לעומת שווי הקורם. בעיני ראיתי באנק גדול בוויין, ששלם ליהודים פחות מעשרים כתר בעד דולר אחד, וכעד 1000 דולר שלם אותו הבאנק רק 48.000 זאת אומרת: החלפנים נולו בשכר החלוף 52.000 כתר, יותר מכפלים, וכך נזל ממון עיים בכל יום ויום לעיני השמש ולא ת עיל שום צעקה, מחאה ובקשת רחמים. זוהי באמת שאלה חשובה, שנים הצבור בפולן צריך לספל בה. זהו שוד פשוט, גרוע הוא מן השוד הנם של פנרומות, כי בעור, שבפנרום מתעסקים אנשים גסים, נפתים מאחרים, מריינפש, מתרונים מסבות צודקות או לא צודקות ועיפ רוב הרעב רוחקם, ושולחים יד במסין עשירים, הרי הנזל הלז נעשה עיי עשירים משכילים, בלי סבה מכריחה ובלי רונה, אלא בישוב הדעת ובתאות בצע וידם נטויה אך ורק לכיסי עניים, שההמיכה מאמריקה היא כל תקותם ומשאת נפשם, בפולן התחכמה הממשלה להוציא את הנזל הזה מידי הבנקים וקבע מקום חוף רולרים באמריקה אצל הקונסול הפולני שם, נזל העניים ניצל איפא, אך אינו מניע לידי העניים, אלא לקופת המדינה, המשלמה פה בעד הדולר לא יותר מו הבנקים, עניי העניים משלמים איפא מס עצום, כפלים מהכנסתם, מה שאין דורשים אפילו ממיליונרים, ומדוע הכל מחשים?

קודם כל היא בהשתדלותה לרכוש חברים חרשים parforce, אינה שמה את לבה לדרך בה הלכו מיסדים עד הניעם למחז הפצם, היינו כי צריך לכבוש את הלב ולא די לנצח את השכל בראייה, כי לא השכל מאפשר לנו לעשות מעשים ולהקיב קרבנות, כי השכל אינו פורה לכשעצמו, כי אם יעשה את נפלאותיו רק בהיותו קשור בחבלים לא יתקו אל הלב, בעלי ההסתדרות בשאפם לנצחון מהיר אינם רואים, כי כמהירות הנצחון כן מהירות התבוסה: כאשר אך תחל ההסתדרות אינו מסלה חיצונית וכבר שמו מעליה החובכים בין לילה, אבל אלה שהניעו אל התנועה וההסתדרות בדרך הממושכה, אבל בטוחה, דרך נפתולי לבם ומצוקותיו, אלה יתאוששו בראותם מסלה חיצונית ויניירו את עבודתם בהרנישם, כי לא בן לילה אפשר לראש שבר גדול נושן.

ובהיע ההסתדרות לידי התאכנות נזאת, כשהיא מתרחקת יותר ויותר ממקרה — הרעיון, הנה ערכה יורד כעניי רבים — וכן שלמים — שלהם הרעיון מקור חייהם וגם מרכזם ובראותם את המרחק שכין שניהם, לבם סתכווין מכאב, הם מתאשים וסוף סוף יעזבו את מערכות ההסתדרות, ואז נראה לעין המתבונן מראה משונה: מעבר אחד אנשים הנלחמים לטובת ההסתדרות בהרף נפש בהשכם שלרעיון הם לוחמים, ואין להם עין לזאת, שלא נוף חי הם לוחצים אל לבם כאם רהמניה, אלא ילד שפרחה נשמתו; ומעבר שני פורשים בעלי הלב הרגש לקץ זוית וכוכים על הרבן עולמם, אלה ואלה בל יראו, שכאשר יפיהו נשמה חיה לנוף הגראה כמת גם הרעיון וגם התנועה חיו.

ואיזהו סימן ירידה כזאת? העובדה, שהמנינים על ההסתדרות מהחילים לרא מפני האמת, שאינה יודעת משאפנים; לרא טפני הבקורת מהוך לב שהיה, שמא יזוק לתנועה.

המסכנים קצרי-הראות, שכבר שכחו את המשנה הישנה נושנה: אין בעולם הכה, שיש ביכולתו לחסם דרך בפני האמת, ענה בשלה די צרכה והמכרחה לחדר אל לבות האנשים.

סקורה בעתונים.

דיבת היהודים ולהצם בסלובקיה היתה לח סבה מיוחדת, הסלבים היושבים על הררי קרפט לא חשבו את עצמם מעולם כשבת מן העם הטשכי ולא הפצו כלל להחבר עמו, אך לפי שוטשכים שאפו לברוע אותם בגל כרחם, שלחי שמה אשתקד את הקנאי סרונר, שעשהו למינסטר ולנציב בעל יפוי-כח גדול, שיעשה כל אשר ימצא לנכון, לקנות את לב העם הסלובקי, לאהוב את מטיביהם הששכים, המזכים אותם בשלטון סלבי, וסרונר זה, שבא שמה בלזית נודדי צבא ופקידים ששכים, לא מצא עצה אחרת להתחבב על העם, הסלובקי אלא בעוררו בו שלא בטובתו תאות בענה, להתפל על היהודים ולשלול שללם, לקפה פנסותיהם, להכותם ולבנותם, אך האם השיג סרונר בזה את מפתחו? על השאלה הזאת כותב ה"יודישעס פאלקסבלאט" בשם ה"יודובסקי ופראווי", אינה של המועצה היהודית: ירוע שלפני הנהפכה מעמו מאד הסלובקים, שידעו את עצמם, ולמען עוררם למעשים פטריוטים, הוציאו הטשכים דבות שוא על היהודים, כי מרדו וכי סכנה נשקפה מהם לסלובקים ולרפובליקה המשכית, היהודים הועמדו עיי הכמשלה מחוץ להגנת החוקים, מי שבזו רכוש היהודים ועשה להם המם ושור, היה נקי, אסור היה ליהודים לדרוש תשלומי נוק, כל הרשיונות, שהיו ליהודים למסבר טבק ומשקים במרו והפקידים הכיזו בפירוש, שרק סלובקים נצרים יקבלום, גם בתוך הצבא העירו הפקידים בורון איבה ליהודים, הפקידים המדיניים הזתמשו בשלטונם להעליב יהודים הנם, כן צוה שופט יהודי אחד לשכב בבוץ ברחיב ולספוג מלקות, והפקידים הראשים בפרטברג לא אנו לקבל כל הלונה מאת יהודים, ולמעשים כאלה קראו ב"יהם פתרון צדק, של שארת היהודים בכלוסקיה, אך כבר תכירו, כי בשימת החמם

היחד או היחידים, הרואים את הנזל כהרש, בעינים באדות, סתחילים להוציא החתה מעינות רוחם, להאר לעצמם וגם לאהרים גם את הנגע וגם את תרופתו ומספר האנשים שהרנישו ברוע המצב כמו שהרנישו היחד, הדגול מרבתי ואשר גם אותם תקף היאוש, אלא שלא היה לאל ידם לראות גם את האור, אשר ביכלתו להאיר את דרך העתיד — בהניע עריהם המלה התרשה של היחד, הרואה כבר את הדרך החדשה, הם שהנפלים עליה ברעב בסדר, שמצא סוף כל סוף איזה פרי למאכל, ואחרי אשר דברי היחיד, הנביא, מציאם סקרב לבו, שהם ילדי מצוקות לבו ונפתוליה שהם הווים בים תמציתו, פעולתם חוקה ותודרת עד לעמקי נשמת הכמוזים למעשים חרשים.

הרעיון החדש — או לפעמים גם המחדש — יצא בזה לאור העולם, וגם התנועה החדשה כתחילה להחששם בעולם או בחברה, אשר טתכה הורתו ולידתו של הרעיון, היהודים, שהרנישו בלהץ קודם ואשר הרעיון החדש התחיל להיות למרכז נשמתם וגם של חייהם, מתחלים לעשות גפשות לו ולאט לאט הולך הרעיון ואוחז בכל פנות העם או החברה: הארה ממרם שמש באה על האנשים, לבם פועם בחוקה, כל חייהם מתקדשים, האמטוספירה שלהם מזדככת ומטהרת והם סרנישים שתענוג שמש הוא לחיות, שרנע גדול ונפלא הוא הוטן הזה.

אבל הלא סתעודת הרעיון להיות יוצא מן הכה אל הפועל ובפרט כשהרבר נוגע גם לצד החמיו שבחיים, אי אפשר להסתפק באמונה שבלב בלבד, אלא הרעיון מוכרח לכוש צורה של מעשים בחיים המטשיים, בחיי יום ויום, והנה האנשים המאמינים בכח החדש מתלכדים, מתאחדים, מתאספים והם יוצרים הסתדרות וחברות, היינו אברים לה ציא אל הפועל את הטוב, למען הסיר את הרע, וההסתדרות, שהיא יצירה מעשית, חיצונית, ששהדלת לכלול הרבה אנשים, למען ינדלו אמצעים דגהוצים להנשמת הרעיון.

וחברי ההסתדרות שוכחים לרוב, שההסתדרות נוצרה לשם הרעיון, שהיא בלי הרעיון ככלי ריק וגם שבה, שלא יצלה לשום דבר, הם שוכחים שהתנועה הוכל לעשות נפלאות, לספק את הנשמה והלב הכמה, להכנים אושר ושמחה בחיי המהזקים ברעיון, עד כמה שהוא נשאר ענין הלב, עד כמה שהוא סנביר ומשיר ומאדיר את הכחות הפנימיים שבאדם ושוכחם את הדבר הגדול, שרק במצב זה האדם מסוגל לעשות מעשים, שיש בהם ממש, מסוגל להקריב קרבנות, אשר בלעריהם לא הצויר ההנשמות שום רעיון, וגם זאת ישכחו בעלי ההסתדרות, שרק רעון, שמצואו מתוך הלב ולא מתוך המה יש בו הכח לעורר גם את לב המתנגדים והאוישים, להלהיב גם אותם ולזרום למעשם טובים ולקרבות.

וסכנה גדולה עוד יותר המרחפת לרעיון מצד ההסתדרות היא זאת, שהבריה שוכחים, שהיא שואבת כחה מהאסת העמוקה והמהוללת שבהרנשה: הרעון תוצא לאור העולם בניש את הלבבות רק בזכות חותם האמת הטבוע בו, ולולי זה אין בינו ובין השקרים המוסכמים ולא כלום, אין לפנו כשא פנים ולא שוח מוצרי, אין בו תשומת-לב למפריעים החיצוניים, המאמין בהרעיון הרי הוא כאיש העומד על הר נבוה כיום בהיר ומביט למרחקים בלי מפריע; אמנם יודע המביט שבין עינו המתבוננת ובין אפק-ראיתו יש נהרים — ואולי גם ימים — יש הרים ונגעות ויש סרחק, אבל כל אלה אינם עוצרים בעדו לראות וגם להאמין במראה עיניו, אותה האמת שבלב מצירה את השכל, משעברתו לעצמה בהור אחד האמצעים, אבל היא ורק היא הנה המעין הבלתי נכזב, המציא מים חיים לנפש האדם היואפת אל על, המנברת את כחותיו הפנימיים בעזרתם גם את החיצוניים, האמת הזאת היא סם ההיים להסתדרות ולחבריה.

והסתדרות, שהיא נאמנה עם שאיפותיה, מוכיחה בכל פעם ופעם להסיר מעלה את, שומין וקנותיה, מוכרחה לנקות את באר הייה המהמלא ככל פעם בעפה, מוכרחה לשב כפעם בפעם למקורה — לרעיון, כי גדולות ונוראות הסכנות הסוכנות אותו בכל צעד ושעל.

מכתבים:

שמיאל הנביא למניסטר, כי מה שקרא ששורבאק לבד העם בשם המדע שקר הוא ורק המדע את העם בכובים. אשה נצרות אחת קראה אל הדורש בשעת דרשתו: דברים כאלה הרפה הם. אך מן העם השתיקי אותה בדברי בה וקלון. רבים דרשים. שראשי הקהלה יקבלו על המעליב בבית-הדין. בכל אופן יתרגמו צירוף בסיים לפני הסמילה על הפוליציה, הנחמנה רשות לעורר מדנים ולהסיל שנאה בעם. הוא היה במשנסטוהיב מרה נימנספיקה בנמנודה עבריה ושלחחוד משם בעבור רוע מעלליו. עתה הוא נוקם.

הניע הלום מוכר הספרים שי' מין מאדסה והוא מספר כמה דברים הראויים להשמע, כי זה כמה לא שמענו דבר מאדסה העיר הגדולה.

קודם כל ראוי לציין, כי השמועה שביאליק מא שקר היא. ביאליק הי וקים והוא נכון להעביר בקרב את בית דוסו ואת הוצאת ספריו לארץ ישראל. תשוקת ההגרה רבה היא בכל ארצות רוסיה הדרומית. כל אחינו מבקשים לצאת מן הניהנם. שחיהם תלויים להם שם תמיד מנגד וחבלי שואל יבהלום בכל יום. עשר פעמים החליטה ארסה את בעליה ובכל פעם היו חיי היהודים בסכנה. אך פניום לא היו שם. כי השכילו ראשי העיר לקדם פני כל כובש בירידה ולעשות רצונו. אך בשאר הערים נורא מצב היהודים. דמם וממונם הפקר ואין שרי הצבא יכולים למחות בידי הרוצחים הפראים. שכל עיקרם לא נחלצו לצבא המתגרב אלא כדי שיחננו להם כל-יודין לרצוח ולבזה. לפני שבועות אחדים הניעה מלגמה לארסה מקיצי. כי נמלטו שמה שוב עשרים אלף יהודים מן המדינה. לפי השמועה היה פניום גם בקיצי ונהרטי יהודים רבים וששים מחיל ההגנה. בעת האחרונה אחו השוסים בשמה חדשה אינם מרבים לבח. אלא לאנס נשים. המחזור נורא בין הפליטים בקיצי ובעיקר חסרים הם מלבוש וכובע. מסחר ומשכורת אין בכל הארץ ואין איש דואג עתה על זה. אלא: בערב מי יתן בוקר ובבוקר מי יתן ערב. באדס צחי היהודים עושים סחורה בוואלווא. היוקר לא יאומן כי יוספר אפילו לפי מושנינו. פוליטיקה איננה הכל שמחים בשלמון דניקין. כי יקוו שיעשה סדרים. אלפי יהודים תפושם בחשד בולשוויית. אעים שגם הנצרים עסקו בה בשקידה. מאות יהודים כבר המתו על זה.

מהומה חדשה באה על אלפי יהודים סה. כי נמז על כל הזרים. שבאו הלום בתוך 10 השנים האחרונות לרשום שמותם בבית העיר. רובם לא החרשמו. כי פחדו מפני הנירוש אבל עתה נרושם נכון.

בשבוע שעבר ערכה הפוליציה פה בדיקה מעולה והמורה כחתי כל השלחנים ולא רק במשרדיהם. אלא גם במעונותיהם. כי נסל עליהם חשד. שהם עושים ספספות בשטרות אשכנזי. החרטו כל מטבעות זהב וספספ וכל שמרות אשכנזי שנמצאו אתם.

ירחם.

מכתב מהולנד.

אמשטרדם. עוד פעם חזר נלנל תהיסטוריה והארץ הזאת. שהיתה מקלט ליהודים נידמים לפני 180 שנה. נעשתה שוב מקלט ליהודים נרדפים. גליים וסחופים. ולא רק את נולי היהודים. שטרשו נתחלה המלחמה מבלניה הסמוכה קלמה הולנד. כי-אם גם בשנה הזאת אחרי המלחמה היתה הולנד למסלם למאות ילדים יהודיים. ילדי פליטי המלחמה הגרים בווינא. שם סבלו בני עוני אלה רעב ומחסור והיו צפויים לכל חלי. עיכ שלחום גריכי עמנו הוינאים הלום. להשיב נפשותם לחוקם ולהחליטם ועד היהודים ההולנדיים המילו לקחת על עצמם המורח למסל בילדים. והורו הולנד הכנישו את האורחם הקצנים וקבלו עליהם כל מחסורם. שלשה חרשים ססלו בהם והביאו בקיבים חיים חיישים. בזכות חברינו הציונים. שעשו תעמולה אמיצה בשביל הילדים המסכנים. התאכסנו. כאן כשלושה חרשים לא פחות מאלף ילדים. רובם הוכנסו אל בתי היהודים. שהאבילו והשקום ומסחים והלכישום כילדיהם והנותרים נאספו בבית אוסף ילדים. כידוע עומדה בראש הממשלה בילדים האלה הנבירה הונית אינא מילר. היא תחיה

קראתא. אין כל חיים צבויים בחורף הזה בעירנו. מכל החברות נשארו רק הפינקס והחוחם. שאין משתמשים בהם. אולי הקור נרם. שאין סחם להסקה. אבל המעמיק להסתכל ימצא. שקראקא קרית-ספר נהפכה כאמת לקיית יושבי קרנות. בתי הקהלה והמסעדות בתי הקינא. התיאצרות והתמורה (ישל זיום) מלאים יהודים עד אפס מקום. בפנות הרחובות שאון והמולה כל היום. רק בתי-המדורש ובתי החברות שוממים. אין סתחם ואין תובע לפתחם. כי פסו כל החיים הרחונים. אפלו בית-עוראי. שהיה מלא תמיד קוראי ספרים מפה אל פה. היה סנור (או עורנו סנור) זמן רב ולא נמצאו אף אחוים מן הקוראים התרורים. שיקראו תנר. שידרשו בחוקה לפתחו. אומרים שאין בו כל השנחה וחצי הספרים ננבנו ואין סכקשם ואין דורשם. איה מונביהל. איה ציון. איה השחה. איה מורחה. איה שלומי אמנוי - הכל ישן שנתו. רק שמותם שמענו ומעשיהם לא ראינו. הפוליציה החלה לקצות באנשי הכרזא השחורה העושים כל היום עסקיהם בחוקן. בכל יום נתפשים אחרים ומוליכים אותם למקום הניעד להם. ואמנם הרעו כבר קצחם לעשות והביאו את כל ערת היהודים בסכנה. היו חלפנים. שתוציאו שארי כסף בערמימות מירי אופיצידים ומירי אכרים. להביא להם תמורתם ונעלמו והמרומים הלכו אל הפוליציה ואל חבריהם והתאוננו בעכרה וועם. כי היהודים (לא יהודי) רמום.

עיר ווילהלם פלרמאן. נשמת והשתמד בשעת נסיסתה. מודיעים אותנו. כי היה משפחת המישורר והנרדן המפורסם וולוואלי זב ארושר וגם נקרא על שמו וואלף. אביו. שבא לקראקא מוכארוש. היה ידוע פה כיהודי פשוט ומשכיל עברי ומראהו כמראה כל יהודי העיריות. גם הסופר הנדול ווילהלם היה בסדר לבו יהודי נאמן ולא עלה על דעתו מעולם לבגוד באבותיו ובמולדתו. רק אשתו הרשיעה לעשות. כי הכניסה את בנה במסורת הדת הקתולית ועתה גם את בעלה שלא מדעתו. כי כל משפחתה מומרים.

נוע פה בן 44 שנה אחרי מתלה קשה המשחק חתכיב של התיאטר היהודי מר דוד וועששטיין. ווארשא. יהודים בקיאים בקוניונקטור של סחורה ושטרי ערך. לעשות עסק ולהשתכר וחכמי העמים בקיאים בקוניונקטור של דעות והשפעות. לעשות בהן עסק טוב. כי מה היא סוד תקומת עתונים של קשרוג על היהודים חדשים לבקרים? מי זה צריך עתונים אנטישמיים הרבה כל כך? אלא שכל שלומיאל וחסר-לחם. הרוצה לעשות עסק. משתמש בשעת הכושה. שכל הרחות סועיות על היהודים ומבקשות רעתם ומיסר גם הוא עתון אנטישמי ונעשה אדם סוסילרי רצוי לצבור וזה סנולה לעסקים טובים. בקוניונקטור וו השתמש גם הפרופסור משרבאק. להחחכב על עמו בדרשה על הרצח הרתי. החכם הזה הוא איש מלומד ונזהר הוא בדבריו שלא יבינו בהם. כי הוא סאמין חללה בשוא. כי דת ישראל ציתה לשחזר בני אדם ולשחות דמם. זה לא. אבל הוא יהוכתי. שכל זאת היו מעשים. שיהודים נתפשו בעון הזה והורו עליו וקרבתותיהם נקדשו לכנניה הקתולית. אין איפא ראייה נרולה מוז. שעוכרות אמיתות הן. ואת העוכרות הראה הרוש בתמזנות-אור וגם זה ראייה בעיני ההמון. כי אמת הן. השומעים ראו גם בעיניהם רבנים יושבים בסתר ומענים נפש ילד קתולי ומוציאים דמו לשם מצוה. הרוש הסביר. כי אמנם דת ישראל כשיה היא ואוסרת את הרצח ואת הדם ובכל-יאות יש בתוך היהודים כחה נסתרה. העושה את התועבה. כי כחות כאלו היו גם בעמים אחרים. שהרגו ילדים והוציאו דמם לשם כשוף וסנולות ואמינות הבל. הרוש סיים דרשתו בקריאה ליהודים. שיבערו מקיבם את בילים וסייעתו. חצי שומעי הדרשה היו יהודים. שבקשי לדעת מה

חדש החכם הזה. בין היהודים האלה היה גם ראש הקומיסיה האנגלית מר שזוארס שמואל. אחרי הדרשה כתב מכתב אל המניסטר לעניני החוק והביע תמנהגו. שנתנים סה רשות לרוש דרשות של דופי בימי התרגנות הרחות ונקל שיתחנה מזה פניום חרש. מר

במניע וזיענער ושהנצלי תאר סיפר אחד בפילישון עם ספר חדש אח פרטי חיו של הקיסר סראניץ יוסף איש בדבריו פרק אחד גם על יחסו ליהודים. כי היה הקיסר ידד היהודים מוכיח סופר זכרונות החצר מדברי פי הקיסר עצמו. מעם היה הקיסר ואורחו מסיכים באישל אצל הארוחה ודברו על ענינים רבים. סענין לענין הניעו לדבר על מרת הצדקה של היהודים והוכירו ביחד את משה מונטיפיורי ואת הרב הסארי צדוק הכהן. הקיסר מצדו הלל מאד את הנדיב דוד פולאק ואשתו שהקרישו הון רב לבנות בית-חולים. בין האורחים ישב בן מלך דניה וואלרמר ותמה על ידיות הקיסר ליהודים ולא יכול להתגבר על תאוה ועבר על הנמוס הספרדי הקשה. שהיה שולש בסביבות הקיסר ושאל בתמימות: האמנם תובב יהודים הוא הקיסר? והקיסר ענהו: כן הוא ויש לי טעם בזהו האפיפיורים הנינו מעולם על היהודים. העלי להיות קתולי יותר מן האב הקדוש?

מן הבא בידי.

בואו שפמוני

כשם שאין סרצופיהם של שני בני-אדם שוים. כך אין דעותיהם שוות. יש רשע המתרו כנגד שופטיה כוסר בכל ומעיו פניו למהר שרץ בקין טעמים ואפילו מאה עדים יעירו בפניו. כי הרג את הנש כמניר. יעמוד הוא כחוצפתו ויאמר לא פעלתי און ויש רשע נחם על רעתו. בשעת מעשה תקפהו יצרו והוא אינו יכול לכבשו וכאשר עבר כעסו וחמתו שככה. ינסחו לבו ולא יוכל למצוא מנוחה לנפשו עד שיעמד מעצמו לפני השופטים ויתחנן אל הם: ששצוני. כי כואת וכואת עשית. על הסג הראשון לא אדבר. אלא על השני.

האוקראינים. גי עבר עבדים. שאל שבשפלים. כווי נקלה. שאין כמותה יצא פתאום לחפשי מתחת ידו מעניו. ולחציו גלי המבול של מלחמת העולם סחפיהו והסכנה ועשוהו לפתע פתאום לעבר משוחרר. לעם מושל. לפני גדול. ללאום. שמושלו מקיכו יצאו אדוניו של אתמול יסרו היום למשעתי. כמה יראה העבר המושל את אדנותו? אם לא ביר חוקה. אתמול רדו בו אדונים קשים. כל מי שרצה עשהו לאסקופה הגדרסה. בעפר לרוש והיום אומרים לו: עלה רש. כי כל הארץ איש אתה רואה לך היא ומי שאני סכני עשך אין לו חלק ונחלה עמך. מה יעשה הבן ולא יחמא? קם הוא על כל איש לא מבני עמו זיבתה ומשפחה. עכצו אני הארץ. לי הגרולה הנבורה והנצח ומ יאמי לי מה תעשה. תחת שלש הגוה ארץ. תחת עבר כי ימלך.

גמר העבר שכורהנצחון את מעשהו והוא מביט על קרבנותיו וזוכר את פני מןשהו הרי מעשים כאלה העובה הם בעיני אנשים מן הישוב והוא הלא צדך יצטרך עוד לאנשים מן הישוב האלה. הרי הוא וארצו בדיהם הם ובלעדי הסמכתם לא ירים את ידו ואת דגלו ובלי עזרתם החמרת והמוסרת לא יהיה קיום למדינתו ושכנו הרע האורב לו ישחק לאידו וקים לרשת סקומו וכבשהו שוב לעבר לו. או יחשכו עיניו וינחם על יעתי: מה זאת עשיתי? קיל דמי הנקיים צועקים אלי מן האדמה. ויעמוד ויתרם לפני נוואלי הדם: כואו ששמוני. כי הרעותי לעשות וכל אשר תנורו עלי אעשה. אם לרן את הרוצחים למיתה או גם לשלם כוס-נפשי. נוק צעה רפוא. שבת ובושת ובלבר שתכואו לחקור ולררוש ולענוש את עושי הרעה. כבר קראו האוקראינים את אחר-העם. אוישיקין ודיך יוחלמן וכאשר השיבו אלה את פניהם ריקם. פנו אל ראשי כל ההסתדרות היהודיות שבעולם: רחמו עלי ושלחו שוסמים לשפסני. כי חסאתי וגדול עוניי מששוא. כפי הנשמע כבר שפטה ממשלת אוקראינה מעצמה כשמונים רוצחים למיתה וקצבה סכום של כמה מיליונים תשלומי נזק ליהודים נזקים. מבקשים הרוצחים לשם על הם את קין. לבלתי הכות אותם כל מוצאם. המחשמו.

עד כה בארצנו וסכנה בכל הערים החשובות ודרשה דרשה למצות הילדים וכל היהודים עומדים תחת השמעתה יסרים למשמעתה. ביום א כשבו עשני היה מה באמסטרדם הקהילה אה היהודים בחיל התומרות. אמסר רבה היתה שהשתתפו בה לא רק המון עם, כי גם גדולי העיר ובראשם ראש האורחים והרבנים של שתי הקהלות והגבירה מילר בעונת צדקה וכן שמחה רעה להלחוב את לבבות כל אחינו למעשה ציחקה למצות עניי המורת. באותה האספה נאסף סכום 16,000 זהובים (כשבע מאות אלף כתר) לתכלית זו. נאווה תלה לעורך דין הציוני מר דיר יצחק פרינס. העיסק ככל מעשי החסד והציקה בשקידה. הילדים האורחים שנים עתה מעט מעט ווינה.

אהרן פרלמוטר.

השבוע

בעוט או רוב? השאלה הזאת נשאלה עתה בארץ ישראל. אין לכחדי, כי עכשו אוכלוסי ישראל המה המועט בא"י ולפי המעוט הזה דנה עתה ממשלת אנגליה את היהודים שם לכל דבר, אע"פ שהיא עצמה מבטיחה וחוננה ומבטיחה, כי לישראל נתנה הארץ למורשה. מר ושאבוסינסקי, הלאומי הגולה, שחלק את הנדודים היהודים הראשונים לצאת לעזרת חיל אנגליה, לכבוש את ארץ ישראל, הסכים בענותו להשקפה אנגליה: לעת עתה אין רוב יהודי בא"י עליהם להסתפק בזכויות המועט, שהם דורשים בארצות אירופה, על ההשקפה הזאת קמו עוררים בא"י ובגולה. מי זה ימלא מעל בישראל לרמות מועטו בא"י למעטים שבגולה? בארצות הגולה לעולם לא נבא לירי רוב ואין לנו כל מענה לזכויות המרובים, אבל ארץ ישראל לנו היא ואנו הולכים ומחקבים שמה ולא יארכו הימים ונודה הרוב בארץ אבותינו. אפי"ן לא המועט שבא"י חובע זכויות ארונים. אלא כל העם היהודי בעל 20 מיליוני נפש, היווה בארץ ישראל קנינו ימצפה לשוב והצטרף לשוב בשב הוה. הפועל הצעיר הוא המרבה בשם העם היהודי כולו שבגולה והריב הולך והוק, כי יהודי א"י מתכוננים לבחירות אל המועצה הלאומית, שנישמשו לע"ע, לפי שלא הסכימו החרדים לבחירת נשים.

נדדות על יהודים — באנגליה. מועצת הממלכה באנגליה חקקה חוק חדש ללחוק את הנרים להגביל זכויותיהם ולשים עליהם משמר תדיר, כמי בימי שלחמה. אמר לור להשתתף בתנועה פוליטית וסוציאלית, אמר לו להחליף מעונו בלי רשות וכיאת זר לארץ תלויה בחסד המניסטר עצמו. בשעת הוכוח על חק הלחץ הזה נראה ברור, כי הכונה רק על יהודים והמפריזים הנדולים והגוראים לא העלימו כלל מחשבתם זו. הצעת דוחשילד, שחיה עכ"פ רשות לנרים לקרוא תנר על הלחץ הנפשו לפני בית-דין, נדחתה והחוק נתאשר עם כל התומרות. שנסמו עליו בשעת הוכוח, והו הריב בעד החלשים והצדפים והגלחצים, שבשבילו נלחמו עמי המערב לפי הבטחת הארדירים.

עברים על אדמתנו. עריין יש לנו הרנשה, כי עברים זגנו גם על אדמתנו בא"י. הרשות האנגלית בטלה את השומר, היא הסתדרות נוסרי שדות, יהודים, גם הלנינות היהודים והסרקו ואין היהודים בטוחים כממנים. כל יהודי א"י מבקשים מאת הממשלה, ליצור חיל יהודי של מתנדבים מפולן ומרוסיה בתור שופרים, לשמר את שלום היהודים מפני נכים ונולנים ואנגליה תוכל להמעים עי"ז את משמרות יחלה בארץ.

פרי הקירר מורנגמאן. העתן ציי"פ היהודי בלנדן שרדע ממקור נאמן, כי כאשר היה מונגמאן בלנדן, בשונו בפולן, נעק עם ראשי אגודת הקהלות ועם אגודת יהודי אנגליה וכולם הסכימו להחליש את הרושם, שעשו המקיים בפולן ושלא להרבות לדבר עליהם, כדי שלא להבעים את הפולנים, שהישעה משחקת להם, צריך למציא עצה לעשות שלום בין הפולנים ובין היהודים, אמנם נשמעו גם

קולות, שאין השחיקה תתכולה טובה לכא לירי שלום' אך הדעה הזאת בטלה ברוב, ולפי זה מעו כל המחלים איזו תועלת ממלאכות מורנגמאן. האמת לא תרע ממנה, היא נקברה, איכ ידענו כבר מה נם מה עלינו לקוות ממלאכות שמואל. הלא גם הוא לא ימרה את פי חבריו גדולי היהודים באנגליה.

הגרנן והעצים. לולא נתנו העצים יד לגרנן, לא היה זה יכול לנדע את העצים, בכל צרה, הבאה על ישראל בידי שונאיהם, בידוע, שיד יהודים, פושעי ישראל, באמצע, כך הורנו הנסיון בכל דברי ימינו, והכלל הזה מתקיים גם בצרה והדרשה של נזירת השבת. ראש הסיים מרומפמטינסקי ענה את מלאכות בעלי המלאכה היהודים, שהתחננו אליו לחים עליהם, כי הניר את דעתו ע"ד שביתה גמורה ובללית ביום א' למורנגמאן והוא הסכים לו, שיחליפו היהודים שכתב בשבת הנצרות, אח"כ הציבה המלאכות לפני חבר הער הממונה על הכנת החוק, שנוער למרצה החוק בישיבה כללית, הציר שיטאבסקי (סוציאלי) והתחננו גם אליו, הוא ענה, כי רוצה הוא רוקא בשביתה גמורה ובללית וכי הסוציאליים היהודים ראשי 'הבונד' אינם מתנגדים לוה, אם כן אפשר, שלא היו התקפים הפולנים נועים כל כך לאגוס מיליוני יהודי לבטל את השבת ולעבור על דתם או לוותר על פרינסתם, לולא מצאו, תנאים מסייעים בתוך היהודים, מי לנו גדול ממירנגמאן, שבא מאמריקה להציל את בני עמו פלחץ אייב? ומי לנו גדול מן הסוציאליים, שכל שיטתם היא הצלת החלש מידו החוק ממנו והגנה על העשוק מפני עושקו? אם הם מסכימים (והרבנים והחסידים דירי שחקו עד הימים האחרונים, שהבל כבר עשוי) מה להם ליהודים כי יצטקו!

עורת אחים. העידים המאותדים באמריקה לעורת יהודי המורה בשם, דשוניט דיסטריביושן קומיטי החליטו לבונן קופת עזרה גדולה כעין באנק בקרן של 10 מיליוני דולר, שתהיה מקור ישע ליהודי המורה נווקי המלחמה והשוד. סיפיים יהיו לקופה הזאת בכל ארצות המורת, גם החליטו לבונן בפולן ברשות הממשלה יעקסטרס קמפניי, שעל ידה יסציאו יהודי אמריקה מיני מוונות וכגדים לקרוביהם בפולן, לתכלית זאת נקצבו מאתים אלף דולר.

פרי הרפום. בלנדן יצא לאור הגליון הראשון של השבועון העולמי, שיהיה מעתה ארגן ראשי של כל ההסתדרות הציונית במקום השבועון האשכנזי, דיע וועלמ, שיצא עד המלחמה, בגליון הראשון ישנם דברים מאת שמריהו לעווין, קורלניק, א. גלדשטיין, מאיר נרוסמאן, נחום סוקולוב ואחרים. — בצידוד יצאה לאור המחברת הראשונה של ירחון אשכנזי חדש בשם, מורחיי, שהוא ארגנה של הסתדרות המורח בשווייץ, בה נרפשי המאמרים האלה: א. י. ראָס; משרתנו; סעקסאמור; השקפה מינית; ה. מארבשטיין; מורחיי ושלומי אמני ישראל; אינו' נינובורג; ציונות והגרה; ש. ה. שטיינברג; שמשון (שיר); ד"ד דוד שטראים; הררך; זאל האושר; פרום. דאפאנו; לבני הנעורים. ודברים שעל הפרק. המחברת נהדרה בצידחה ומשוכללה בתוכנה. — בהוצאת יסנונית' בלבוב יצאו לאור שתי מחברות חדשות, קמנט, אך נחמדות. האחת בשם ידבר הוטב" תקון השניאות השגורות בדבור העברי, שפרסם ועד הלשון בירושלם עם נומפות מאת ישראל ברוך ונ. זינל; ואח היא מחברת מועילה ונחוצה לכל כותבי ומדברי עברית. השנית מכילה ספור קמן מן הימים, שהמוסר הטוב שלם בכתי אבותינו בפועל ולא רק במשלי הכמים. טוב שישר המוסר הזה סכ"פ באגדה, שמה (שם מתמיה בייחד) פרה שעלחה השממה.

עלילות על ציונים. מאדמה מודיעים את ה"פ. כי שם העלילו על הציונים בימי שלטון הבולשיוויקים, כי מתנכלים הם למרוד וכל ראשי הציונים נחפשו בשעת המשפט נדע, כי המעליל הוא ראש 'הבונד' דיד האומים, שהיה חשוד גם בעיני שרי הבולשיוויקים במעשי מרמה ודון לשם בצע. החקירה והדרשה הוציאו צדקת הציונים לאור והמעליל עצמו נדון למיתה ונהרג.

כתב עברי. רגילים אנו מנעורינו ומימי אבותינו, כי הכתב העברי פסיל בעיני הרשות, אם יבא איש חינואי או בושמאני הלום ויחתם שמו בכתב בני עמו, יסמרו לו כל מח שידרוש, בסף מכתבים, תעודות, אבל אם יעזי יהודי

לחתום שמו בבית פקודות בכתב העברי, שהוא תייל בו ושכמה מיליוני יהודים מכירים אותו, הפסל התנומה, כאלו לא חתם. אחרי המרודה ברוסיה התאשרו כל זכויות היהודים וגם הכתב העברי כשר היה באוקראינה ובלישא. וכן התדגלו גם יהודי ווילנא בדעה הריוולוציית, כי אפשר ליהודי לחתום שמו בכתב העברי עכ"פ בבית הדואר, והיה מעשה עתה, שעורך העתון היהודי פאני בייילטו קבל מכתב באחריותו לחתום שמו בכתב עברי, הפקיד פסל התימתו, העורך קרא חנר, כי בוויילנא נתאשר כבר הכתב הזה, ע"י ענה הפקיד, כי אינו דן אם הכתב כשר או פסול, אלא שהוא אינו סביר את הכתב ואי יורע מה חתם, ובכך הכתב העברי בעל כרחנו פסול.

מלחמת תרבות. במורת הרפובליקה הפולנית, בגלילות, שהיו שיכים לפנים לליסא, מתהוללה בקהלות היהודיות מלחמת תרבות, הקהלות רוצות שילמדו בני היהודים בכתי הספר המיוחדים שלהם לא רק למודים כלליים, אלא גם תירה ושפת עבר והמורים כולם ריקלים, הם מוענים, שאי אפשר ללמד ילדים קטנים שפה זרה, חוק מפולנית ורוסית וחוק מיהודית, שהיא שפת הלמוד, ומלבד זה אין התנ"ך שייך לילדים, כי אינו ענין לילדים הרדקים, אלא לגדולים, יש שבתי-ספר מנודים מפני הריב הזה, שאין מי שיכריע בין שני הקצוות. המון החרדים וגם ראשי הקהלות אינם רוצים לוותר על הלמוד העברי והמיריים ממאנים לקבלו ונוה להם לבטל את הילדים מכל למוד ולסבול רעב ומחסור מאשר לבטל דעתם מפני דעת הצבור, כי הסוציאליים, שלהם העוז והם ראשי המדברים בנפות התק, מחזקים את ידיהם.

מקרב ומרחוק.

בישראל. כעיר סארבריקן בעלום היה שוד יהודים, נשודו 14 בתי מסחר יהודים, הול צרפת הגין על היהודים ביד חזקה. — בשבת ר"ח חשון פריצו מווינים אל ביהכ"ג בפודהאין כשעת החפ"ה ונישו את המתפללים ובשער היו נצבים חברים והבו את כל הנחשום לצאת. — באשכנז מספר המשומדים הולך ורוב, בשנת 1916 המירו דתם 180 יהודים, בשנת 1918—207 ובשנת 1919 עד סוף ספטמבר 511. — מאת ועד העזרה של יהודי פולן באמריקה באו לווארשא 5000 כחיות בשך כשר מבושם, לחלקו ליהודים. — בימי המלחמה בנו אשכנזים מסלת-ברזל כחצי האי סיני, בין הר סארן ובין הר סיני ובשעת מעשה חפשו באדמה שרידי קדמוניות. — ממשלת אוקראינה מבטיחה, כי תרעו יהודים היו רק בערים, שיושביון תערוכה עמים שונם, אבל לא בכפרים ובערים שכל יושביהם אוקראינים, וכל אשר יושת עליה, לרפא שבר היהודים, תעשה. — מוויץ יצאו 49 תלוצים לארץ-ישראל, שהתעסקו בשעה החדשים בעבודת האדמה בקרבת וויץ. — מלווסשוב בגליציה נשלח כתב-קטרוג על הציר רייצים אל הסייפ, כי אינו ראוי לשבת במועצה הפולנית, כי היה סופן האוקראינים ועמד לשטן לפולנים בחוף לארץ, תחת הקטרוג הזה חתימים בוחרים רבים וביניהם גם יהודים, ברור הדבר שלא יחוסו להפולנים הכריע, אלא שהיה פליץ ישר לנו בוויץ ורב ריבנו באמונה. — אחרי כל ההרנות והזכחים, שערנו נדודי דיניקון בערי רוסיה הדרומית ליהודים הוציא שר הצבא סוף סוף פקודה, שאסור לרצוח וכל רוצח ענש יענש, בעל ביתן של משלחת המערב צריך לצאת עכ"פ ידי חובתו לפני הכרויות. — ואבי אבות שונאי ישראל רומן דמוכסקי הולה ומחלוצו אנושה. — הממשלה שולחה קומיסיה ללבוב, לחקור ולדרוש על אלפי הפקידים היהודים, שנפסלו לעבודה הצבור בפולן לפי שעבדו גם תחת ממשלת אוקראינה, לפי דעת הממשלה אם רק לא פעלו לרעה פולין כשרים הם לעבודה. — ממשלת אנגליה חלקה את א"י לגל לוח אלזו: באר-שבע, עזה, חברון, ירושלים, יפא, טול-כרם, שכם, יענין, גליל וח'בה. — באוניברסיטה בבודסטש קבעו הפרופסורים נומרה קלאוסום, להגביל מספר התלמידים היהודים.

בעמים. חיל הבולשיוויקים נכר על כל איביו מסביב, דבה את חיל יודיניטש בצפון, את חיל דיניקין בדרום

מצרימה היה בחינה רעב גדול שבע שנים, אך הקיץ הציל את עמו ממות בכנותו ערי מסכנות לבר לעם ככל אשר נעשה במצרים, וכן, אחרי שידענו את מיב חק כפילות המקרים לא יפלא, שפרנץ מלך אשור השלה בילדותו היאורה כמשה רבנו אחי כן, וגם לא יפלא שהקלם, נכורם של הזנים העתקים הצפין בשתים עשרה מלאכות כשמשון נבורנו, ושגם שניהם נברו על ארי, וכן יובן עכשו מדוע שני אנשים, שנקראו שניהם ארי, קראו לעריהם חוות יאיר ככתוב בתורה ובשופטים ומדוע הוציא משה רבנו מים מן הצור שתי פעמים, מדוע כמעשה סדום נעשה בנבעת בנימין, ועוד כפילות מקרים רבים כיוצא בהם, המביאים בתנך, נבין מעתה על נקלה ולא נשתאה על הסתירות וההכחשות שבהם, כי בודאי פעם אחת נעשה הדבר כך פעם שנית נשנה עם איזה שני שהוא כאשר עינינו רואות גם היום, וגם לא נהיה זקוקים לאמתלאות כתורת, כבר אגדות או הפישת המקורות, אשר אע"פ שלמסורת אחת שתיהן עשויות, בכל זאת אינן באמת אלא שני הפכים בנושא אחד, כי בעוד שהאחת משתללת למצא אחדות בין תרבויות עמים זרים, עושה השני סירוד בהופעה ביהנית אחת של עם אחר.

אנב אורחא הוכרתי לבאר פה עוד דבר אחד, נראה לי, שהקדמונים ידעו כבר את חוק כפילות המקרים והאמינו, שטעשה אחד מושך אחריו טעשה שני הדומה לו, ומשום זה השתדלו לגרום על-ידי פעולותיהם עם מעשים דומים לעתיד, כפי שהיו מאתלים, מעשים שאינם תלויים בהם, כן נתנו האמהות למשל את שפחותיהם לבעליהן באמון; אולי אבנה גם אנכי ממנה בחשבון, שכאשר תלדנה צרותיהן לבעליהן, כן תלדנה להם גם הן, ושמאל אגז אל שאלו כאשר קרע את מעילו, קרע ד' את ממלכות ישראל מעליך, וכן עשה אחיה לירבעם וכיוצא בהם דברים רבים נמצאים בתנך, והאב לכולם מלכים בי יג, שם כתוב בפירושו, שאלישע כן להכות את ארם בעתיד, על ידי ירית חצי יואש של עכשו, וגם עד היום הזה עשים הקוסמים ככה, השונא לאיזה איש ומבקש רעהו, יעשה לו את חסנתו וילקח אותה ומקיה, שעל ירי המלקות הזאת יביא יסורים על אותו האיש, וגם העובדה שהתנך מחזר כל-כך את כפילות המקרים, ומזכירה פעמים רבות, העובדה הזאת עצמה מעידה עדות ברורה, שהקדמונים ידעו היטב את חק הכפילות והתענינו בו מאד.

נהזור עתה לעצם ענינו, — סבת הכפילות הסגנונית, שכללנו לעיל במין השני נחזק, לבקש בשבע אשיות של הסופר הקדמון עצמו, כי הכפילות הזאת לכאורה אינה מיתנה כמאורעות העולם החיצון, כי אם באפי הסגנון עצמו בלבד, אך במרם אינע לעצם באור החזיון הלו, ארשה לי להעיר, שגם הילדים או אנשים פשוטים בלתי משכילים, כספרם איזה ספור, יכפלו, גם ישלשו את דבריהם ואת פסוקיהם, אך כאשר יקנו וישתכלל בסגנונם, או יספרו הכל בפשטות וכלי שום הכפלה, וכן הדבר גם בפס"י תנך, כי כספרים המאחרים כוזמן כמנל אסתר למשל, הסרה הכפילות במעט לנפרי, בעוד שבתורה נפושנה על כל צעד ושעל, אולם עדיין אין זה מספק להמציא לנו ציור נאמן שממנו נוכל לרכוש מושג שלם מהלך המהשנות של רוח סופרי התנך, אבל לפי הופעה פסיכולוגית, שאצרו מליסדים אחרים (דרוטור, פיק, אלב, וכן בתנ"ך) נוכל לרין את מהותה של כפילות הסגנונית הזאת על בוריה גם כלי חת מקום לפרודים והפרשות.

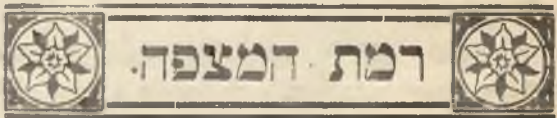
כי הנה הפסיכולוגים האלה הכירו, שלפעמים, בהתעסק האדם בחזקה במהשנתו, או יקרה לו חזיון נפלא, שקוראים בטול העצמת (דפרזונלציה), ברגעים האלה יאבד האדם כמעט את הרגשת קיומו ונפשו תחלק או בקרבו לשני אני, אשר כל אחד מהם מתפעל בפני עצמו, וכאן הוא מוצאם של אחרים מן החזיונות הנפלאים כזכירה כובת" (פוס רקונינגס) למשל, או של החזיון המכונה, נגבה פסרותית שבפסיכולוגיה (פלאניאס הפסיכולוגי), ולפי דעתי נחזק לבקש גם פה סבת הכפילות הסגנונית, שבספרינו העתיקים, למה היתה דומה נפשו של הנביא החלוקה בקרב

המחלקת ומנתחת את הכל — שכל אחד ואחד מהספרים האלה נכתב על-ידי סופרים רבים ושונים. אצלנו היה זה רבי יצחק אברבנל, שהעיר כבר בהקדמתו לנביאים, שספרי נביאים ראשונים לא הכרו על ידי האנשים המבוארים בסוף פרק ראשון של בנא בתרא, ושדברי רבותינו שם לא רוקא הם, ומביא ראיה לדבריו מן הפסוקים... עד היום הזה, ומדומיהם, שלמי דעתו בודאי נוספו על ידי כותבים מאוחרים, רק באחרותם של המשה חומשי תורה לא נעשה דיו של רבנו מהמת חוקף אמונתו בדברי חכמינו, שהקפידו מאד להאמין באחדות תרת משה והתנגדו בההלם אפילו לדברי האומרים, שנמצאים בה פסוקים, שיהושע הוסיפם, כמו פרשת ערי מקלם ושמונה פסוקים האחרונים שבתורה, בזמן הזה נהקבלה הפילוסופיה החדשה, הארגנית, המורה אהדות כל זרם ההיים, ההולכים ומשתנים תמיד והפיצה את אורה בכל פנות העוים המנומס, עד אשר חדרה גם בעתונות ויתה לאהר הנרמים הפסיכולוגיים החשובים אצל כל בנייהאדם המודרניים, וגם אצל חוקרי הספרות, והוכרחו להשתעבר לה גם שלא מדעתם להפעל ככנה ולשנות על-פיה את אופן הקירותיהם, או נפקחו עיני חוקרים אחרים, העוסקים בספרות עונקיות והגם מוצאים כבר אחדות במקום, שרבותיהם היו רגילים לראות חלי תלים של מקורות שונים, והוכיחו, שאמנם כל אחד מן הספרים העתיקים חובר על-פי הרבה אגדות ישנות אבל בכל זאת אינם בכלל אלא יצירת סופר אחד, אך דא עקא, כל זה נלו רק אצל איליאס וניבלונגען, אבל אצל ספרו תנך שני במעט לא העיו איש לקום על הדעות הנושנות ולהראות את אחדותם ברך מדעי, זאת אימרת על ידי הכנות כלליות ושיות.

ועתה, קוראי הנכבד, הרי אני עבדך, אשר קול דמי אבות אבותי צועקים אלי בקרבי, להחזיק בדעת קדמונינו הרניי מרשה לי להציע לפניך בזה בקצור פתרון חדש לשאלת האחדות של כתבי הקודש — פתרון אשר מצד אחד יתאים יותר לשיטה הפילוסופית של זמננו, וגם נצא בו ידי חובתנו כלפי קול דמינו, את הטעם הראשי לבתר את ספרי התנך מאמינים המבקרים למצא בהזיון, שנבאר בסמוך: ספורים רבים נמצאים בתנך, שלא נכתבו פעם אחת בלבד, אלא שתיים או שלוש פעמים, ועל כן אמרו המבקרים, שמה נראה בברור, שאין כל הספרים האלה אלא צורות שונות של מעשה אחד ושכל אחת זאחת מן הצורות הללו ספר סופר אחד; שאם לא נאמר כן — איך אפשר, שמקרה אחד יקרה שתיים או שלוש פעמים או מה טעם שיספר סופר אחד את ספרו וישנו ויספרו עוד פעם או שתיים, אם בכמום הוא עצמו או כמקום אחר?

כדי לעמוד על הדבר, עלינו להבחין יפה יפה בין שני מינים שבכפילות הנזכרה, הנמצאת בספרי תנך, (א) יש, שספר אחד נשנה באופן, שהכל צריכים להודות, שהענין בדבר בשני מקרים, שלדו בעתים שונות, אף על פי שבמראים הם דמים מאד זה לזה, (ב) יש, שגם לפים רירכא נראה, שרק במשה אחד ידובר פעמים אחדות, או שכפילתם של הספרים האלה מהמת רוב התקלעותם זה בתוך זה לא נראתה אלא לעין הוקר מומחה, ועכשו ננסה נא לבאר את הכפולות שבמין הראשון, מצא מצאו החוקרים (ובראשם היה זה אשהקד פאול קמבר בספרו, סריאליטט), שאי-אלה עובדות נשנו בעולם, גם נכפלו פעמים אחדות, וביניהם נמצאים גם מקרים מסוככים ובכל זאת כל-כך הם דומים זלי, שאי אפשר לאמר אהרת, אלא שנמצא איזה חוק טבעי, שעל פיהו נכפלים דמקרים בעולם, כן נגלו למשל הנליות והמצאות הדשות בכל מקצעות המדע, ביחד משני חכמים רחוקים זה מזה, שלא ידעו מאומה איש משאימות רעהו, וכ לפעמים מאורע, שאירע היום, יאירע בתנאים דומים גם למחר, וכנן בדברי מינו שני חורבנות בתי-המקדש ופורעניות אחרות הרבה נודמנו כולם ביום אחד — בתשעה באב), ועל כן יפלא עוד, שאיזה זמן מה לפני הורדת יוכף

ואת חיל קולמשאק במורה, שנהדף מרוב ערי סביר, רק חיל הפולנים במערב מחזיק מעמד ובצרפת דורשים הכל למסור נורל רוסיה בידי הפולנים, שהם יעשו שם סדרים, — שניתח הוצני ההרים באמריקה הולכה תמשתת, בתי-חרושת נסנו, מסלות ברול נשמו ואניות נשארנו כנמל ואינן יכולות להפליג בים, — במצרים נתגברה המרידה נגד השלטון האנגלי, המצרים מעמידים ממשלה עומדת ברשות עצמה, — ממשלת סרביה דורשה להוציא לה 2500 בולגרים, שהטאו במלחמה וגם 600 אוסטריים ואתגרים וביניהם הנראף ברכתולה, שכפה את הקיסר למלחמה בשמועות שקר, ונגרלים אחרים, שהחריבו את הארץ, — בין עמי קאיקו פרצה מרידה, העמים אקסנים, היושבים על ההרים, פרקו מעליהם עול הרוסים והשמידו אלפי קוזקים וכל שאר חיל רוסיה, שהניח שר אצבא דניקין, המידים מצאו שלל רב במבשירי מלחמה, — אנגליה ממאה למסור את נליציה המזרחית לסולנים לצמיתות, כי הבטיחה אנגליה לרוסים, שתחזיר להם את נליציה, — הכמרים הקתולים ברפובליקה המשכית טשעו בכנסיה הקתולית ובאב הקרוש והוציאו כרדום, שכמו שפרקו המשכים מעל שכמם עול מלכות, כן יפרקו מעליהם עול הפפא ויכו מענה בדרכי רבם הגדול יחנן הו"ם, ששרפוהו הכמרים לפני ת' שנה, חכמים נושאים נשים ועיברים על כל חוקי רומא — בצרפת מתנכרת רוח מרדה סציאלית, בעיר ההרושת ליל החלה שכיהה כללית, מכסוני הימ הוייה התפוצצו ודליקה נפלה בכמה מקומות, — בשווייץ אצל נגף נתקלו שני מסעות בססהיב ונהרגו ששים איש וכמאה נמצאו, — 75 אהוים מצאה תפוחי אדמה באמת פולן נשאר באימה כאשר קפאה ולא הוצאו עוד, — אסיים החלים חוק, להפקיע כל זהב וכסף (חוץ מכלים) מיד יחידים ולגנום באוצר המדינה, כדי לתת יסור לשטרות הכסף, — בברלין הוכנה מהפכת חדשה של קומוניסטים, אך בחזקת-יד הופרה, — מת בכרלין המנהיגים הציאלי האאוע, שעמד כראש הפלוגה הנפרדה הוא נפצע מהין מהנכל כנפשו ומת בפצעיו, — באמריקה נפסקה שנית החוצבים בהרים, — לפי שהבולשוויקים שתגברים על כל אויביהם, נוטים האנגלים יושא וליתן עמהם בדבר השלום, יש מבטיחים, כי אמריקה כבר מספיקה לרם מוון, — באוקראינה שרפו האכרים את תבואותיהם, למען לא יפלו בידי חיל דניקין, — מהסור הפחם מורגש בכל העוים, — באנגליה עלה הדיסקונטה עד ששה אחוזים ממאה, —

שאלת אהדות כתבי הקודש באור ההשקפת החדשות.

הפילוסופיה המיכנית, אשר עקבותיה נוכל למצא כמעט בכל הספרות דאירופית לכן היום שהמדע החדש החל להפתח ולשלוט עד הדור האחרון שלפנינו — לא הסתפקה להביר ולהבין את כל סוד זרם-ההיים בלבד, ברצותה לפררם להלקים הלקים וסודות שונם בחור איזה מין מיכנית גדויה, כי אם גם את כל ההיפעות התרבותיות, היוצאות והמכהפעות מהי בני-אדם, כמו הכפירות והדת, גם ההוקרם להבין בעזרת כלי תשמישיהם המיכניים, שהם ההתוך והנתוח, וכן שלחו סופרים אחרים ידם בכפירות עמם עתיקים, בספרי הזנים והגרמנים, בגון ספר, איליאס וכפר, ניבלונגען, וכן בכפרי תנך שנינו יהלקו את כל אחד מהספרים האלה לכקורות שונים, במצאם בהם פרשיות כפולות או סוהרות לכאורה זו את זו והמשהנות כל-כך זו מזו בשגנון ובפרשיות עד שלדעת החקרים האלה איראפשר שסיפר אחד יצרו, ועל כן אמרו — בהיותם מושפעים שלא מדעתם מן הפילוסופיה המיכנית, האיי-נונה, (א) אנו יכולים להכניס לכל דברי הכותב הנכבד ומכל מקום סרכסנו, דבריו סמני הרושם והכוהר יבתי, המערכת

בנה פעולתו הרחוקה הנמרצה בשעה שכתב את ספריו ?
 להצטרף המנגנים. שאע"פ שכולה אינה מנגנת אלא
 נעימה אחת. בכל זאת יש לכל אחד מן המנגנים מנינות
 ייחודיות לו. שאי אפשר להכיר בעל כליומר אחר שאינו
 פועל לנגן כמותן. או לפעמים ישמע השומע רק קול
 כליומר אחד, כי האחרים שותקים או רק מלחם אותו
 בלחש. ולפעמים ישמע קול שני כליומר המנגנים יחד
 יצופים זה אחר זה. כעונים איש לאחיו. ופזאים יתאחרו
 קולות כלם וינגנו יחדו. וכן הדבר באי, כי בנשישו של
 אדם כלולים כעין הרבה מינים שונים של כליומר
 רוחניים. המתפעלים בבת אחת או זה אחר זה. וכל אחד
 מהם הפקר על מקצועו רעיונות סוחה. שלהכיר אי
 אפשר להולידם כלל. או שישמע הר רעיונות. שהוליד
 הכרו בשותף רק את צבעם כפי רדנו וישים עליהם את
 רשמם. וכן יקרה לפעמים. שקול אזה בלי-זמר רוחני
 שבע בתחלה הספ. באמצעי ובסופו ולא יותר. ויש
 שקול שנים או שלושה כלים נמשך בכל הספר כתוב
 השני וניכר היטב באופן צלוליו המיוחדים. שהם
 הבטמים המליצות השונים. השייכים למקורות הללו.
 כי כל מצב הנפש. אשר יתעורר בתוך האדם מדי חשבו
 אלו מחשבה. המצב הנפשי הוא נרם. כאשר יביע
 האדם את רעיונותיו הנולדים כעת בקרבו או על
 ידי עירוב ההיגיונות (אנטיציפציה ההיגיונות) — ישתמש
 באותן המלים עצמן שבהן ישתמש גם מעם אחת
 בהודמן לו שוב מצב נפשי הרומה לדאשתקר.
 אין כוונה במאמרי הקטן הזה אלא לתת דחיפה קלה,
 כדי שיתחילו גם אחרים להשגיח על שאלה אחרות
 ספרי הקודש מנקודת-מבטי החרש הישן. יהא נא די
 כמה שרמותי כזה. המשכיל יבין את השאר.
 מרדכי דוב לנגר. פראג.

Znany miesięcznik żydowski w języku polskim
 rozpoczaj powownie wychodzić Własnie ukazal się zeszyt
 za miesiąc listopad.
 Abonament kwartalny 12 K. (9 Mk.) Zeszyt pojed. 4.50 K. (3 Mk.)
 Adres wydawnictwa: Kraków, Stradom 15.

עס איז שוין ערשינען
אלטניילאנד
 תשרי-אקטאבער
 נומ. 3

נישט קיין סוכות (א פאר ווערטער).
 שוואלבע. מאטען-אימגראציע צדער פלאני.
 מעטיגע קאליבויאציע.
 ענטזן: קליינע צדער גרויסע עמיגראציע.
 וויקאנסקי: די באציאנאלאזירונג פון דער
 ערד אין א"י.
 סאקאציע: עגיד בוקאנספילד.
 די שפראכען-פראגע אין א"י (אנקעסע בע
 ר. גיטמאן י. העטמאן, הלל זילבער
 פאלסקי, ר"ד ש. ירום און ה. צווסלן)

אילוסטראציעס: ירושלים ב'ט הענטניגען טעגן דמשק (אנטיקומן בולדא)
 די לעדוואס-באהן; די מערת-המלפלה; ארצבישע האוין-רעטער; לויים-המזער; א הולד;
 א געצעלט; לערד בוקאנספילד; פראג. פ. געדיס מ. מ. אויסקין; מציאר דושימיט
 רע-ראטשילד; אונזער פרעסע אין א"י (פאט. אויפנאמען); גאטען צום לנד; מכרת
 נוף מולדתי

פרינץ פונ'ם העפמ בלוין 3 מארק.
 אבגעגעבען דערצן נאך אבגענומען פונ'ם ערשטען העפט אן צום פרינץ פון
 16,50 מארק צדער 33 קראן פאר 5 העפטען (בנו גמ-געה) מיט בוודע פרעמעס
 „בי דער מיטער-ערד“, וואס אזו שוין ערשטגעגען, און דאס ארבעטשע ווערטער-בוכע
 העס ערשטיגט אינגלישען.
 אדרעס: L. Trywaks, Warszawa, Leszno 6.
 אינווערס פערטרעטער אין אויסלאנד:
 ר"ד ישראל האמער, וויזען II, שוועלסטראסע 91/5,
 י. שאצק (ש. פאן), קאפערנא 14, טעמפעלסחוי 4

ספרים טובים ע"י המצפה.

- רוח ישראל, מחקר, להנין אל התורה מפני הרימות הספקים
 חציים. הכמי הוסן קראו לו כוזרו חדש מאת הרב החכם
 מתלמידי שד"ל ר' מרדכי מורגארט. ק"ד 6
- משנה בסף פירוש קצר על התורה על דרך המחקר ושינוי של
 בקרא מאת החוקר חקמונן יונה אבן כספי. ק"ד 8
- רדוק שפת עבר (באופן מדעי טענה) מאת ברוך שפינוא 6
- שני ספרים נפתחים: רברי האגרת ויון מנולה
 על ובחי שנת ת"ת ק"ד 4
- המשורר העברי (קובץ שירים לאומיים) 4
- לוח שעשועים קובץ מאמרים מדעים, ספרותיים, שירים
 וספורים 4
- מחזות וספורים מאת דוד י. זלברביש (156 עמוד
 גדולים) 8
- תמונת ופסוסים מאת ש. וואלסקסקי 8
- השרון (קובץ מאמרים מדעים וספרותיים) 6
- הלאה הנשק (ספור מאת ברתה סיגור תרגום צהרי) 8
- עץ פרי (ילקוט ספרותי של מאמרי מדע וספורים) 2
- הנצולה או עקבתא דמשיחא מאת אב"י קמנצקי 2
- לבות נשברים (שיחות ספרותיות) מאת ר"ד זיל לאנדא 8
- לקורות היהודים בפולין וביוחוד בקראקא מאת וועטשטיין 4
- הזנון ולשון עבר למי משיגהם היתרון מאת חילסן 3
- משלי חכמינו מכתביהם, תנוונתם וספוריהם 2
- ר' יוסף איש רוסהיים חיי השתלדן הגדול ר"י וולמן
 ומפעליו הכבירים לבגסת ישראל באשכנז מאת שפ"ר 6

מודעה גדולה.

מאת בית מסחר הספרים, התחיה המפורסם
 בהטאניסלב

אבישר את אחיבי, כי יוכלו למצוא בבימהים שלי כל
 מיני ספרי תנך ולמד מכל הפרלונים. כל מיני ספרי
 רומל, חומשים, תנכיים, ספרים, תפילין, מזוזות,
 פליחה, ציציות, כל ספרי השכלה מן הספרות העברית
 והיהודית. מלך עברי חדש מתורגם סוכנית ואשכנזית
 מכורך 40 כתר, הספר הפרנטי החדש. הספר 12 כ"י.
 חמנות כל סופרינו ופסוסים יהודיים, קישות עברית
 והודית מצוירות. ספרים סיצאליים וספרים סחכמי
 ישראל, הכל במחירים נמוכים. למינס עברים
 ולהברות אחן רכש העין. בקבלי דמי קדימה אשלה בוקיפה.
 (4-10) Księgarnia „Hatchija“
 A, Robinsohn, Stanisławów

הועד המבונן של
צעירי המזרחי

קודם כזה לכל אלה, שכבר הודיעו את הסתפחותם
 להסתדרות האלה הרוצים להספת לה, שיבואו להספת.
 אסיה ביום ח' מולדות (כי חסון) צטעה 6 בערב
 נכיהמיד. בית ישראל, על הספק עומדים: א) תפקידם
 של צעירי המזרחי, הכולאה מאת מר בן ליון רפפורטי
 ב) יסוד הסתדרותם.

דר נח ברין
 בא ברית הנשואין ינ מרחשון תר"ס
 קראקא
 סיסנוביק

ספרים יתברכו בכרכת כהנים וככמיוס ירדי מר
צבי שלפרינ וכלתו מרת **פינא בומבך** לארוסם
 וואלף שפינדלעד, ירוסלב.

טעמק לבי הנני מכרכת ב"כח מויט את אחי היק'
 או דוד שנברנ ואת כלתו מרת **יפה שפירדה**
 מסתקאפש לארוסם. יודח מולם כאד השמש ותחונה
 עיניהם בתחת עמנו בארץ אבותינו.
 צלה שנברנ אשפיצין.

הגעו מכרכים במויט את אחותנו מרת הינדה, ואת
 תחתה מר אליעזר קרליין מקראקא. יהי עתידם מאושר;
 מרים ופנחס ווערטהיים.

הנני מכרכים את רענו מר **שרמה שימעל** לארוסו
 ברכת מויט ובעתיד מהיר.
 שמואל שלידר ושרנא סרדברג — ירוסלב.

מטעמקי לבי הנני סברך את רעי היקר מר **שלמה**
שימעל לארוסו עם מרת **מלכה מצנר** ויונו
 לבית ביתם על הרי ישראל.
 אברהם ליכט — ירוסלב.

ברכת מויט הנני מכרכים את בן רודנו מר **שלמה**
מעלצער מיבורונה לארוסו עם מ' **מינדל**
מעלצער מששעבן, ויוכו לבנות ביתם על הרי ישראל.
 האחים סיניש דוד ניץ.

חידות ההגדות.

ע"ד עשרת השבטים ופתרון

מאת שמעון מנחם לוד.
 תכן ה' עניי נים: פתיחה. פרק א', סוד הסמכיות
 בתור אות לקדושה שבת. ב) הסמכיות והרי החסך
 כחוסם להשבטים. ג) ההגדה על ארות בני משה
 וסודה. ד) ממלכות ישראל בערב הרומית ובאסריקה
 המזרחית. ממלכות יהודיות של הכוריים. החלדים והאזארים
 באירפה. ה) אלרד הדני וספוריו. ו) נפלאות עשהיש
 מקימות ע"י עדים נכרים. ז) מהות השבטים ההם וסוד
 שבט ינוסי. ח) ממלכת ישראל באויא התיכונה. בשורת
 בנימן מטדילח. ט) בשורות עיר ביאת עשהיש המשיח.
 יבשות הסמכיות. י) ממלכת ישראל כמדבר סהרה. יא)
 דוד הראובני ושליחותו ממלכת ישראל כמדבר ערב.
 יב) ממלכת ישראל בתדו (דברי הימים של עשהיש.
 יג) עקבות נדחי ישראל באויא המזרחית ובאוסטרליא.
 יד) עדראיהלכל הגדות. טו) אגרת נחשה מבני משה.
 אשר מעבר לנהר סמכיות. טז) שבתי צבי ועשרת
 השבטים. יז) הגדת היהודים האדומיים וסודה. יח) תירש
 נוסעים לבקש את עשהיש (מכתב רכנים אל בני משה).
 יט) עשרת השבטים הסמכיות בחינא. כ) עשרת
 השבטים באמריקה. כא) האנגלים — עשרת השבטים.
 כב) היפנים — עשרת השבטים. כג) בצול ההשעיה
 החרשה. שהתבוללו עשהיש בניוים. כד) פתרון החידה.
 כה) חשבטים ומחלקותם באי וואסן נלותם. כו) יודיה
 וישראל ניו אתר. כז) שונים עשר שבטים בזמן הזה.
 כח) אחות דבר.

כל הפרובלמות האלה תתבארנה בחקירה מדעית
 חפשיה בהגרות כל הזמנים בענין זה יגלו מקורן ומדותן.
 כל ההשערות תכתנה. להעמיד את הדבר על אמתות.
 מחיד הספר 4 כתריום. — לחשינו ע"י האדמניס
 פריציא, המצפה בקראקא.

מאת הותמי המצפה בוויזן.

נבכש שיואלו למרות בעצמם לשרט
 למר פידברגר כרחוב רמבראנד 30 ולא
 יסריחו אותו לחפש אחרים.

הנחיות

לכל המכתמות במחיר K. 1.50 הקדמות יש להשיג בבית מסחר ספרים של JUDA BORNSTEIN Kraków, Krakowska 12.

העמים העתיקים וישראל

הנמצאים הפרטים היחידים היחידים הנצרכים הקדמות הערבים והתיחסותם לישראל נספח לבאר את התחומים האנטישמיים הקדמות זאת מתתיהו מדיש נמכר במערכת "המצפח" ומחירו 4 כתרין.

CHIEŁ. TEITELBAUM

Kraków, ul. Dietlowska 49.

פערקויפט אילטראמארין, וואנער שמיר, פאסטא, טינטע, (אין דוצענדען 1/2 אונד אין פלאשען), וואזאלין געל-בע אונד שווארצע, אויך אין פעסע-רן, אעלע אונד דערנלייכען, ערסטע רוועלע.

אהנע אפערציאן ראדיקאלע הילפע פיר פעראלטעסטע אונד געפעהרליכסטע ברוכריידענדע מינדערה, פרויען

פערלאנגען די גראטס אונד פראנקא פראסקעט פון מ. פרייליך שפעציאליסט פיר ברוכריידענדע אונד ערפינדער דער ק. ק. פאסטא בערלין אין לעמבערג, גראדעקא-נאסטע 35, אים אינגעלין הויזען. פרויען ווערען אונטער מיין אויפזיכט פון א פרוי בעהאנדלעט. דאנקאגונג!

נעערטער הערר פרייליך! איך דאנק אייך הערליכסט פיר די אנלעגונג דער באנדאזשע לויט אידעען-סיסטעם יעצט ערשט קאן איך מיך פריי בעוונגען אין קאן איך יע וואהער יעדען אנעמפעהלען. מיט האכאכונג Dr. Jan Danielski k. k. alterer Bezirksarzt Rzeszów 21.VI. 1918. Zamkowagasse 1.

פארווא 11. XII 1887 צום בערימטען דר. מ. פרייליך. אייער כירוגישע ספעציאליסט אין קורירען פון אויך פערעלמערטע הערטיגע (ברוכליידען) ביי מענער און פרויען, פערדיענט די אויבטונטערונג פון דעם יענען וועלכער טוט די מענטשענפריינדליכע מלאכה מיט חכמה און ליבע אייער ווענער שאפטליכער פא-נאנג ביי אונזריכטען די כריכע אין האונדערט-פאר א דאנק דער קורצער צייט, וואס דאס פערלאנגט ווי אויך דערפון, וואס דאס מאכט איבערפליסיג אלע אפערציע משכירים און מעריצינען. דאס עקועמפלאר פון סקראטאל הערטיגע (ברוך) מיט א גרויסן וואלמען האט איך זעה און וואס אייער דאס אין אזא קורצער צייט אויסגעשטעלט ניבון מיר דעם מוטה איך צו זאגען, אז אייער מעטאדע וועט אויך בעקאנט ווערען צווישען די אמאליענישע דאקטורים און קראנקע און א סך וועלען זיך נעהמען צו דער וואונדערבארע קור. מיט דרך איך אייער קאלענע דר. מעדיצין און כירורג דואילא ראסיא דעל פאלא.

יודישע מארגענפאסט

די יודישע מארגענפאסט ברענגט אויספיהרליכע יודישע און אלגעמינע ידיעות און ארטיקעל פון די בעסטע יודישע פובליציסטען. אבאגאטענט: פאר א יודיש פיערמעל-יעהויג האלב יעהויג נאנץ-יעהויג און אויסלאנד 6. קראנען 18. 36. 72. 84.

Jüdische Morgenpost, Wien, II, Taborstr. 52 b.

הפירמא הישנה A. FAUST, Kraków. טעיע אה קובץ הספרים העשיר שלה מכל מקצעות הספרות, ספר ובינים, ספרי רימלי, השכלה, ספרים ורגונים, כל ספרי הלמוד ללמוד עברית ויהודית, כל הספרים, שיצאו לאור זה עתה, קורות היהודים של נרעץ כיהודית ובאשכנזית, כל ספרי התיאטרון היהודי, גם כל הספרים האשכנזיים בעניני היהודים מהפולנר, לעוויט, יודישער פרלנ וכו'. רשימות (עברית או אשכנזית) אשלח חנם. פנו אלי כל דרשי ספרים ותשבחו רצון. שמעון ניימאן בעל הפירמא A. Faust, Kraków Krakowska 18.

גליקליך ווערען קענט איהר, ווען איהר קופט א רע-צעפטענבוך פאר ועלכסערציגונג פון ווייען, שוואכסטא, הויזען, קאפפע-ער-ואך טינגענטווער עינגעסטענץ, פליע-נעליים, באקטעריע, סעמאלוטציווע, ביער-ערואץ, טינטע, פארשטימטע צום שרייבען אויף גלאז, פארזעלאן און מע-טאל, טינטע פון קאכטא-יעג-אונד נוס-שאלען, קיטט פיר גלאז אונד פארזעלאן. די רעצעפטע זענען אין יודיש אין בייא איינסאל דארכלעזען איז מען פאלעמענ-דיג אונטערדיכטעט די אויבען אנגע-פיהרטע ארטיקעל צו ערצינען. אלע רעצעפטע צוזאמען קאכטען 20 קראנען (אדער 12 מארק) צו בעזעהן דורך A. MAIBRUCH, Kraków Meiselsa 32. פערזאנד (רעקאמאנדירט) נעיען פא-ווענדונג רעם בעטראיעם פראנקא.

לדורשי ספרים. פילש-יודיש ווערטערבוך נעבונגען 20 ק די-יש-יודיש 15 יודיש פערטווערטערבוך 10 סלאניסקי: שפרעכט איהר ענגליש? קעטהאדע פו ווערטערבוך און מוסטערבוך 11 סלאניסקי: שפרעכט איהר דייטש? שים ווערטערבוך און סיסטעמאטיש 11 גייסאנציווין קאליגראף שער ברייטשטעלער 7 מיט געאגראפיע פון ארץ ישראל מיט מאפע 10 פ. קיינסקי: ליטעראטורוויסענשאפט בערענער 20 ביינבוים: נאטורוויסענשאפט אילוסטרירט 13 געאגראפיע מיט מאפע און 13 אלע סארטען יודישע קארטען, מוסטערקאלעק-ציעס צו 100, 75, 50 ק אויך אלע אנדערע זעען און אלע ספרים, אויך וועטס, ספרים אין האט און איינזעל העבר. און יודישע כשרענע ליטעראטור, אלע העבר. לעהרב בער; שפחנו, הרבון העברי, דלשן, שמה טעט, פרקים ראשונים וואלקאוויסקים לעהברויען, א. ר. ג. טעאטער-רעקאמאנדירט אין דער בייבאנרלונג Juda Bornstein, Kraków Krakowska 12 דעם פרייז מוז מען פאראים שיקען, הויך פארטא, דעקאמ. 1 ק, פאקעט 2 קר.

ספרי ולקובסקי הידועים. אפשר להזמין בכל בית מסחר של ספרים או מן המחבר עלמו עפ"י הלוריסה S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22. 32 מכתבי הוראה לשפה העברית, 32 לשפה הפולנית, 10 לשפה הגרמנית, כלס מחברות ומבוארים יהודית בשביל מתלמידים בלי מורת מורה, בעזרת המכתבים הללו יוכל כל אדם לסגול לו את שלש השפות האמורות באופן שידע לקרוא את הספרות הנגזרות, ידע לכתב בשפה משוכללת ומודרנית וידע את הדקדוק על בוריו, התלמידים עפ"י המכתבים שלוחים את בחינותיהם למחבר, מחיר עשרה מכתבים 40 כתר, קיימלט שלם של 32 מכתבים 110 כתר. ה ש פ ה ספר-למוד שפת עבר לבוגרים בשביל קורסים ומורים פרטים, המלים פגורגמות יהודית, פולנית וגרמנית, חומר הלמוד קל ומענין, הדקדוק משולב בתוך פרקי קריאה באופן שאין התלמיד מרגיש צו ולמודו בקלות, מבט ללמוד המבטא הפורדי, לוח של פעלים, המחיר 16 קר. לכוטי רש"י לקונים מן המקומות היפים והפיוזיים של רש"י נספר בראשית מסודרים עפ"י סקורים, הפרשיות והפסוקים, מתאים מאוד בשביל כתי ספר עבריים ומורים הגונים. המחיר 4 ק.